

België-Belgique
PB - PP
8400 Oostende 1
BC6607

Gidsenblad Lange Nelle

- Oostende

GIDSENKRING LANGE NELLE OOSTENDE vzw
Afgiftekantoor 8400 Oostende 1 - P409072

Driemaandelijks blad van de afdeling Oostende
16^e jaargang

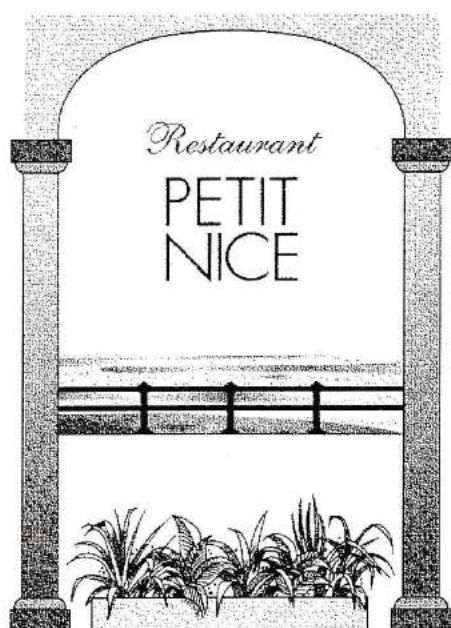
Afzendadres & v.u.: Pitteljon Etienne,
Leopoldlaan 179, 8430 Middelkerke

IN DIT NUMMER:

25	Voorwoord	<i>Leen Coene</i>
26	Activiteitenkalender	<i>Redactie</i>
29	Bedrijfsbezoek Jacali	<i>Etienne Pitteljon</i>
30	Aan tafel voor 15 jaren Gidsenkring	<i>Marcel Leeuwerck</i>
32	In Memoriam Jozef H. Klausing	<i>Dirk Beirens</i>
34	In Memoriam Jacques Herregat	<i>Monique Luca</i>
35	Verkeersvrije Kapellestraat	<i>Roger Timmermans</i>
36	Legenden, feiten en werkelijkheid rond het Beleg van Oostende	<i>Piet Daman</i>
38	Oostende in de jaren dertig: de Achterhuizen	<i>Silvio Romano</i>
40	Onze jongste parochiekerk: Sint Franciscus	<i>Marcel Leeuwerck</i>
42	Gegidst door Oostende (2)	<i>Omer Vilain</i>
44	Tien dagen in de hel der Afrikaanse Wildernis	<i>Jaak Fonteyne</i>
47	Na de oorlog (slot)	<i>Richard Quaegebeur</i>

STEUNENDE LEDEN 2004

- Callens Wilfried,
Oostende
- Deville Roger,
Oostende
- Vigne André,
Oostende
- Bonnez Cornelis Guido
Oostende
- Perdaens André,
Oostende
- Prinzie Vandenbroucke
Oostende
- Van Audekerke Paula,
Oostende
- Wouters Jules,
Oostende
- Depuydt Paul,
Oostende
- Deckers Y.,
Oostende
- Romano Silvio
Oostende
- Cornu Marcel
Oostende

Het meest zonnige hoekje van Oostende heet Petit Nice. Daar vindt men ook het gelijknamige restaurant Petit Nice, op een boogscheut van het Casino. Gastheer Herbert en gastvrouw Cathérine zorgen ervoor dat u zich snel thuis voelt in een sfeervol kader. Kwaliteit, sfeer, service met een glimlach.

Driemaandelijks blad van
de OOSTENDE
GIDSENKRING
LANGE NELLE vzw
16de jaargang
Nr. 2: april, mei, juni 2004

Colofon

Eindredactie en correspondentie:
Leen Coene, Rietstraat 33,
8400 Oostende
gidsenkringoostende@i-com.be

Redactieleden:
Annie Storme, Etienne Pitteljon,
Marcel Leeuwerck, Piet Daman,
Jacques Fonteyne

Verantwoordelijke uitgever:
Etienne Pitteljon, Leopoldlaan 179
8430 Middelkerke

De medewerkers aan dit blad zijn
zelf verantwoordelijk voor de door
hen getekende bijdragen.
Overname mag mits
bronvermelding.

Vormgeving: Herman Moerman

Voorzitter: Leen Coene

Dispatching:
059 80 73 81 (fax en telefoon)

e-mail:
lange_nelle@hotmail.com

Rekeningnummer: Gidsenkring
Lange Nelle vzw
nr 380-0049184-76

Lid wordt U voor 15 euro per jaar
Steunend lid : 20 euro
Erelid : 50 euro

Ereleden en steunende leden
worden met naam vermeld in het
Gidsenblad.

Gidsenlokaal : Spaans Huisje,
Christinastraat 67, 8400 Oostende

Voorwoord

Met het begin van de 16de jaargang kwam het Gidsenblad in Uw brievenbus terecht met een nieuwe redactieploeg. We erven met trots het werk dat Dirk Beirens jarenlang voor het Gidsenblad deed en proberen zijn pennenvruchten verder te zetten.

Meteen werd het Gidsenblad ook bedacht met een nieuwe kافت: vanzelfsprekend blijft onze trouwe "Lange Nelle" steeds van de partij, en tezamen met de andere torens van Oostende willen we de lezer, Oostendenaar of van ver erbuiten, het zout van de zee stad doen smaken.

In ons feest van 15 jaar Gidsenkring huldigden we de aanwezige gidsen van het eerste uur, en de aanwezige leden van het eerste uur.

Vandaag wordt ons blad gestuurd naar abonnees tot in Spanje toe.

We willen hen de Oostendse wind meesturen, en wensen eenieder die dit leest een verdere behouden vaart, voor nog heel veel interessante jaren.

Leen Coene

ACTIVITEITENKALENDER

*Wilt u zeker weten of een activiteit al dan niet doorgaat, contacteer
Etienne Pitteljon op het nummer 0497 459 483*

CULTUUR EN NATUUR IN 'T BOSJE

Zaterdag 19 juni 2004

Cultuur- & natuurwandeling in het Maria-Hendrikapark. Deze erfenis van Koning Leopold II kende een bewogen geschiedenis van Bois de Boulogne tot de renovatie die nu wordt doorgevoerd.

Met René Vandercruyssen als gids verkennen en beleven we die grote groene long, een te weinig gewaardeerde parel van de Stad aan Zee.

Start om 14.30 uur aan de fietsenstalling van van randparking Maria-Hendrikapark.

Leden: gratis - niet-leden: 2 euro

ZOMERWANDELINGEN MET THEMA'S (2 uur)

4 juli: Beleg van Oostende

11 juli: Maritiem Oostende

18 juli: James Ensor en Leon Spilliaert

25 juli: Leopold II

1 augustus: Beleg van Oostende

8 augustus: Maritiem Oostende

15 augustus: James Ensor en Leon Spilliaert

22 augustus: Leopold II

29 augustus: Beleg van Oostende

5 september: Stadskernwandeling

Start: Spaans Huisje, Christinastraat 67, Oostende, om 10.30 u.

Deelname: volwassenen 4 euro, jongeren 2 euro, kinderen onder 12 jaar gratis.

Info: 059/807.381

POWERPOINTVOORSTELLINGEN OVER HET BELEG VAN OOSTENDE

Audio- en videovoordracht in het Spaans Huisje, Christinastraat 67, Oostende, telkens om 10.30u. op volgende data:

5 juni, 19 juni, 3 juli, 17 juli, 31 juli, 14 augustus, 28 augustus, 11 september.

Deelname 2,50 euro per persoon, maximum 25 personen.

Groepen: op aanvraag maximum 25 personen, prijs 2,5 euro per persoon (minimum 50 euro).

Info: 059/807.381

OPFRISSING VERKEERSREGLEMENT

Vrijdag 3 september 2004 om 20.15 uur in het Spaans Huisje.

Wie een opfrissing wil meevolgen van het verkeersreglement kan dit krijgen tijdens een dia-en cd-rom-voordracht door ons medelid Luc DUPON. Er zijn immers heel wat kleine veranderingen in de wegcode.

Inschrijven kan bij Etienne Pitteljon, tel. 0497 459 483. Maximum 28 personen.

OOSTENDE VROEGER EN NU: HET STADSCENTRUM

Vrijdag 8 oktober 2004, om 20.15 uur in het Spaans Huisje

Diavoordracht door Marel BRAET.

De deelnemers aan deze activiteit zullen wellicht de minst vermoeiende wandeling uit hun leven meemaken. Zittend op een stoel wandelen we om en rond het Oostende dat door de autochtonen "t stad" wordt genoemd. We bekijken een aantal gebouwen, monumenten, plaatsen,... zoals ze er nu (de reportage werd geactualiseerd) uitzien en vroeger, uiteraard met wat geschiedkundige achtergrond. We starten aan het stadhuis en bekijken hoe deze site, het derde dok, er vroeger uitzag. We wandelen door 't park naar het kursaal waar we kennis maken met de vroegere kursaalgebouwen. We trekken door de binnenstad en zien waar James Ensor woonde en leefde. Na een kennismaking met de vroegere stadhuizen op het Wapenplein gaan we via de Zeedijk, de Visserskaai, het St.-Petrus- en Paulusplein naar het Stationsplein met de "vissersvrouwen" van August Michiels. Weet u nog hoe het "Hazegras" er voor W.O.II uitzag? Vanwaar de naam "Kappellestraat" komt, vernemen we op het einde van de wandeling, terug richting stadhu is.

Leden: gratis, niet-leden 2 euro.

Zaterdag 9 oktober 2004:

UITSTAP NAAR ZONNEBEKE: MEMORIAAL MUSEUM PASSCHENDAELE & FRONTTOER WERELDOORLOG I

In april werd het vernieuwde streekmuseum "Memoriaal Museum Passchendaele 1917" geopend te Zonnebeke. Redenen genoeg om een daguitstap te ondernemen naar deze regio, waar de sporen van deze oorlog nog duidelijk zichtbaar en te bezoeken zijn.

Op **zaterdag 9 oktober** organiseert de gidsenkring een daguitstap naar Zonnebeke en omgeving.

Programma:

om 7.30 uur: parking Provinciaal Maritiem Instituut.

om 7.45 uur verzamelen op de parking van het domein Raversijde (aan de cafetaria Walrave)

om 8 uur stipt vertrek

om 8.45 uur bezoek aan de Yorkshire Trench op de slagveldsite te Boezinge

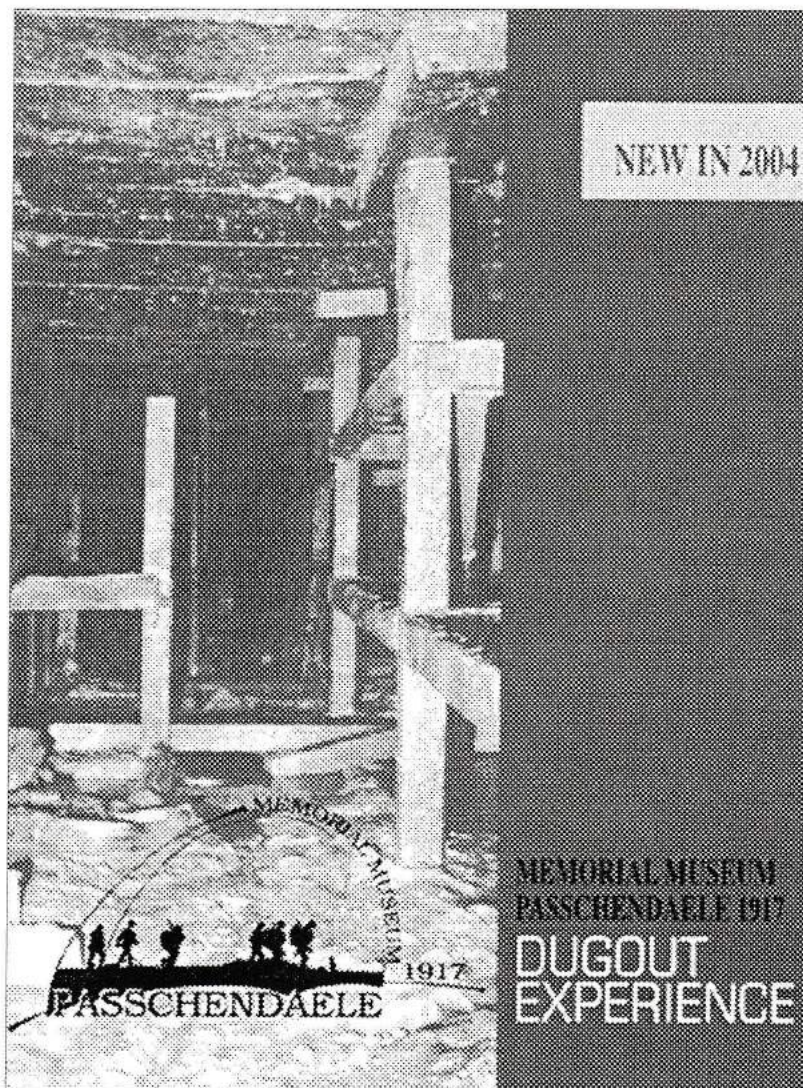
om 10 uur bezoek aan het vernieuwde streekmuseum "Memoriaal Museum Passchendaele 1917" te Zonnebeke

om 12 uur middaglunch in het restaurant "de Heksescheure" te Beselare

Tijdens de namiddag maken we een fronttoer waarin we o.a. bezoeken:

- een rondrit doorheen Passendale
- geleid bezoek aan Zandvoorde: de Duitse commandobunker (1916), het monument van de Household Cavalry, de grafsteen van Lt. Tumor en de Britse militaire begraafplaats "Zandvoorde British Cemetery".

Eventueel ook een bezoek aan de site "Bayernwald" te Wijtschate, om deze dag te besluiten met een koffiestop in de

"Varlet Farm" te Poelkapelle (een hoeve gespecialiseerd in het ontvangen van slagveldtoeristen).

De organisatie berust bij Etienne Pitteljon tel. 0497/459483 en Luc Dupon tel.: 059/302619

Inschrijven uiterste datum: 10 september
Deelnameprijs: leden: 37 euro, niet-leden 40 euro (bus, middagmaal (exl dranken), koffiestop en in-komgelden) te betalen via het rekeningnummer 380-0049184-76 met vermelding 'Naam + Zonnebeke'.

Zorg dat je erbij bent. Ook niet leden zijn uiterst welkom.

KENNISMAKING MET WIJN

Vrijdag 5 november 2004 om 20.15 uur
in het Spaans Huisje

Onze collega Marcel BRAET behaalde, een aantal jaren terug, het diploma van "vinoloog" aan de hotelschool te Oostende. Hij zal ons wegwijs maken in de wereld van de wijn. "Wijn" is een goddelijke drank. Toch is het eigenlijk gewoon druivensap waarvan de gistcellen de druivensuiker omzetten in alcohol. De mens helpt dit proces een handje om een optimaal eindproduct te bekomen. Niemand kan alle wijnen beschrijven. Niemand kent alles over wijn. Er is nl. een eindeloze variatie in bodemgesteldheid en klimaat. Er zijn zoveel verschillende druivenrassen. Daarbij komt nog de ervaring, de vakkundigheid, de traditie en de smaak van de mensen die de wijn maken. Elke wijn heeft een eigen persoonlijkheid, een eigen aard, en die verschilt dan weer van jaar tot jaar omdat zon en regen, koude en warmte, geen enkel jaar gelijk zijn.

Het proeven van wijn is voor veel mensen een ietwat angstige aangelegenheid. Men vreest een verkeerd oordeel te zullen geven of lachwekkend over te komen. Je weet immers niet precies waarop je moet letten, je beschikt niet over voldoende vergelijkingsmateriaal en de vaktaal is je volkomen

vreemd. In werkelijkheid is het proeven van wijn een leuke bezigheid. Iedereen die in het bezit is van gezonde zintuigen kan het.

Proeven is niets anders dan eerst bepalen of je een wijn lekker vindt of niet en je dan afvragen waarom. Het eerste zal bij niemand een probleem scheppen want in de praktijk doe je dat automatisch. Alleen bij de tweede fase, die van het "waarom", komt wat techniek kijken, maar dat kan je leren. Je maakt gebruik van je ogen, je neus en je tong, en in die volgorde. Proeven is luisteren naar je zintuigen.

Op 5 november zullen we het niet ingewikkeld maken. In een eerste deel behandelen we een aantal algemene zaken, zoals:- hoe en waar bewaren we wijn? - wat is een perfect wijnglas? - hoe schenken we wijn? - wat is de ideale temperatuur van wijn? - wat leert ons het wijnetiket? - hoe ontkurken we vlot een champagnefles? - enz...

In een tweede deel gaan we dieper in op de soort wijnen en proeven we een aperitiefwijn, een witte en een rode wijn, en een dessertwijn.

Leden: 6,25 euro, niet-leden 8,25 euro.

Omwille van praktische redenen (aankoop van wijn) kan men inschrijven tot uiterlijk 25 oktober 2004, bij Etienne Pitteljon, tel. 0497 459 483

ING

*Kantoor*directeur R. Rega

Kantoor Middelkerke

P. De Smet de Naeyerstraat, 34C

8430 Middelkerke

Tel. Dir.: 059/31.95.40

Fax: 059/31.95.48

Kantoor Westende

Meeuwenlaan, 24B

8434 Middelkerke

Tel.: 059/31.95.60

Fax: 059/31.95.68

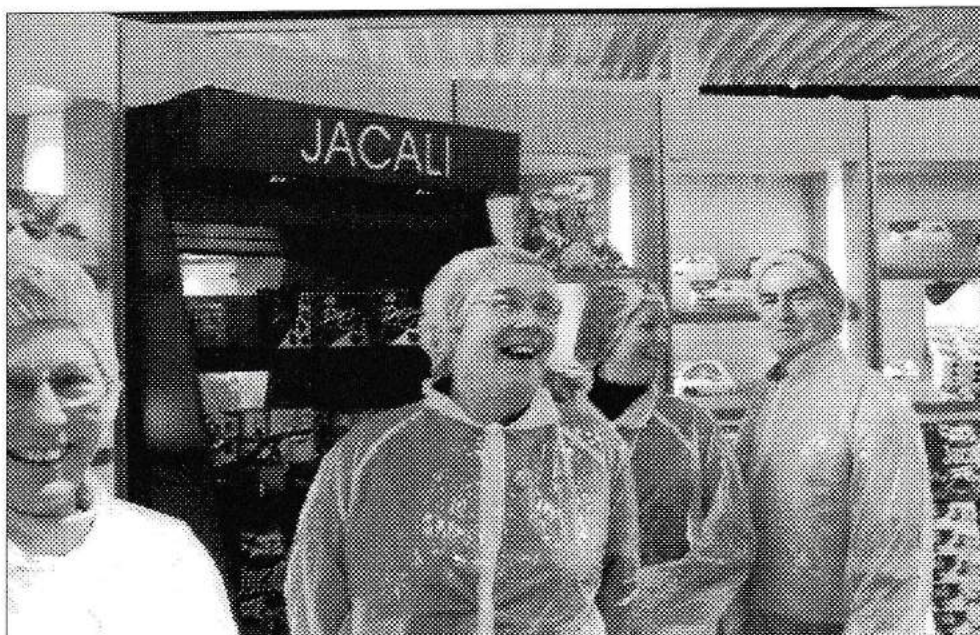
Bedrijfsbezoek Jacali

Op 11 februari jongstleden genoot de gidsenkring het bijzondere voorrecht de "Chocolaterie Jacali" te kunnen bezoeken.

Dat de belangstelling bij onze leden groot was bewees de talrijke opkomst (32 bezoekers). Door de heer D. Houthoofd en zijn collega werden we vergast op een boeiende rondleiding tijdens de welke onze kennis over het bedrijf, de chocolade en de verwerking ervan werd bijgeschaafd.

De "spekebakkerij", gestart in 1922, is nu uitgegroeid tot een bedrijf waar 75 vaste werknemers in dienst zijn. Tijdens de piekperiodes (o.a. Valentijn, Pasen, St Niklaas) wordt dit uitgebreid met 60 tot 70 tijdelijke werkrachten.

Het productiegamma omvat een verscheidenheid aan producten - gaande van eenvoudige repen chocolade tot met de hand gemaakte pralines - die met de grootste zorg bereid worden. Essentieel in de productieruimten zijn de hygiëne (bewijze daarvan de "chirurgische" kledij van de bezoekers) en de aandacht voor kwaliteit. Zo kwamen we o.a. te weten dat de oor-

sprong van alle ingrediënten van de afgewerkte artikelen tot een jaar terug moet kunnen worden nagegaan.

Het basisproduct - de chocolade - wordt verwarmd geleverd in bulk en overgepompt naar de opslagtanks in het bedrijf. Daarna gaat het product via verwarmde leidingen naar de verschillende productiemachines.

Omwille van het feit dat de temperatuur in de verschillende productiehallen voortdurend een constante moet zijn, is - samen met de prijs van de grondstof - de energiekost een belangrijk element van de kostprijs.

De afgewerkte producten worden dan uiteindelijk verspreid onder de eigen merknaam Jacali en onder een privaat label.

Met een drankje en... wat dacht je, Jacali-pralines werd dit interessant bezoek afgesloten.

De redactie van het gidsenblad dankt hierbij de directie voor hun toestemming tot het bezoek en de bedrijfsmensen die van dit bezoek een boeiende wandeling hebben gemaakt.

Aan tafel voor 15 jaren Gidsenkring!

2004 ! Onze Gidsenkring "Lange Nelle" bereikte reeds de vijftiende verjaardag. Mensenkinderen beleven op die ouderdom een glorieuze periode. Zij voelen opeens genoeg zelfvertrouwen om de "oudjes" even uit te dagen en tot wanhoop te drijven. Kortom zij beleven hun apejaren, zoals wij die allemaal meemaakten. Zou onze gidsenkring na drie lustra ook zo'n crisis doormaken? Wie ben ik om mijn collega's gidsen en andere clubgenoten met apen te vergelijken? Maar toch, na vijftien jaren mogen wij allemaal eens

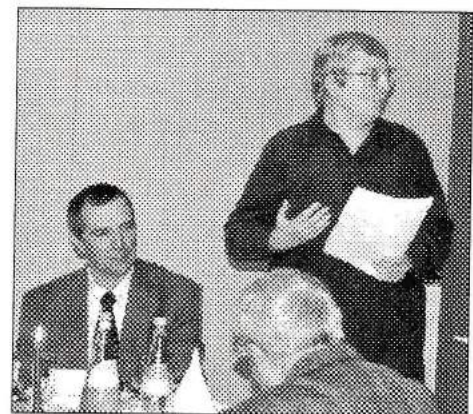
moette het merendeel van onze medeleden elkaar in het: "Meeting and Celebration-center Iridia" van het Hotel Royal Astrid, rondom de aperitiefafeltjes. Daar staan normaal gehaaide zakenlui elkaar de dollartekens uit de ogen te plukken, maar vandaag heerste er de gemoeidelijke vriendschap en gezelligheid een gidsenkring waardig.

gens "Kalanchoë's" (wat een mooie naam) binnengereden om zowel de stichters, de bedrijvige en afgezwaaide bestuursleden, de redactie van ons tijdschrift en vele anderen, in 't bijzonder Rita Werbrouck, te bedanken voor de jarenlange geleverde inspanningen tot bloei van onze kring.

achterom kijken en uitzoeken welke wissels wij op de toekomst mogen trekken. En waar slaagt dat beter dan rond een welige feestdis?

De Gevogellevelouté verzachtte weldadig de door de gezoute hapjes geprikkeldde magen. Niemand vreesde daarmee de rijke hoofdschotel van (even ademhalen) "Varkenshaasje met duo van gegrild en gekarameliseerd witloofstronkje in roomsaus je met champignons en aardappelrosti's".

Op zaterdag 3 april ont-

Eventjes pauzeren nu !

Onze knappe voorzitter gebruikte de opgedane energie voor de herdenkingsrede waarin iedereen die het verdiende zijn bloempje kreeg. Letterlijk dan! Want er kwamen een paar kruywa-

De emoties (en de wijn) hadden meteen de harten en geesten voldoende opgewarmd om de "IJstaart met frambozencoulis" te waarderen. Het gezellig geroezemoes kreeg daarna van de geurige koffie nog een steuntje en wist niet meer van ophouden. Middernacht bleek al een flink stuk voorbij vooraleer wij erin slaagden ons van elkaar los te trekken.

In memoriam Jozef H. Klausling (°03.09.1918 +14.03.2004)

Flamboyante, energieke en goedlachse nonkel Jef (Klausling) is niet meer ...

Eigenlijk was hij de oom en doop-peter van mijn vrouw, maar al gauw na mijn intrede in de familie zaten Jef en ik op een gemeenschappelijke golflengte.

Op zaterdag 20 maart 2004 namen de familie, de vrienden en bekenden uit diverse rangen en standen in de Sint-Jozefskerk afscheid van dit monument bij leven.

Marc Loy, onze oud-voorzitter, schreef onder de treffende titel « Zijn laatste vertellingsje » een uitgebreide afscheidshomage in 'De Zeewacht'. Omer Vilain, voorzitter van de Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring 'De Plate', schreef « De laatste groet aan de heemkundige Jef Klausling » in De Plate, april 2004, blz. 108-109.

Tot einde mei 2004 kunt in het Heemmuseum, Langestraat 69, Oostende de tentoonstelling « Visserlieders uit de verzameling van Jef Klausling » bezoeken.

We hebben heel goeie herinneringen aan hem.

Telkenjare belde hij zijn petekind Els zogezegd tegen zijn goesting op en na een rimram van wensen en verwachtingen, wenste hij haar proficiat met e dikke tot op eur tote. Hier en daar staan bij ons thuis petekindkadootjes die herinneren aan zijn verre reizen en verblijven. De laatste keer dat we dicht bij hem waren – Jef en Suzy reden met ons mee - was naar aanleiding van de uitreiking Prijs Culturele Raad Oostende 2004. Daar hield spitse Jef als winnaar 2003 een ludiek toespraakje in de hem eigen stijl met gepaste applaus- en lachpauzes.

Met mij ging hij in een bepaalde periode af en toe met de Fiat Panda (of een vroegere versie) op uitstap naar een of andere heemkundige bijeenkomst. We geraakten er altijd heelhuids, maar af en toe heb ik « hem toch genepen ».

Heel helder is mij het volgende bijgebleven.

Zijn voordracht « 150 jaar sociale evolutie in het visserslied » en zangstonde met accordeonist voor gidsenkring Lange Nelle, begin 1992 en in « Wijkcentrum 't Kasteel » in Zandvoorde, einde 1992 (zie foto)

Een zangavond in Veurne met « Volkse vissers-

Jef Klausling aan 't werk in Wijkcentrum 't Kasteel op 7 december 1992. Hij gaf er de voordracht "150 jaar sociale evolutie in het visserslied" en deed iedereen meezingen met "Bie uus an't zeetje" op de tonen van de begeleidende accordeonist. En dat het liedje op zijn lijf geschreven is, bewijzen de volgende woorden: " ... 'k hén overol gewist ... 'k hén overol gereisd ... 't was but-ter bie de vis! ... Mo 'k bluuven toch nooit voer oltied 't akkoord ... os 't nie an 't zèetje is!"

en zeemansliederen » gebracht door de Veurnse volkszanggroep « Sinksenbruid » in maart 1994

De hulde in het gemeentehuis van Oostduinkerke in december 1995 : Jef Klausling was samen met Willy Tillie laureaat van de Provinciale Prijs Volkskunde 1994 voor zijn bijdrage « Ach, gij rijke lieden met al uw geld ». Prof. dr. S. Top (KUL), die wij nog kennen van de Oostendse gidsencursus, sprak in het laudatio over : « Dit werk is rijk aan inhoud. Het geeft een troosteloos beeld van de onmacht van de Vlaamse vissersbevolking in haar ongelijke strijd tegen de zee en het establishment. De 35 liedteksten verwoordden dit leed en sociale onrecht, dat uitzonderlijk aanleiding geeft tot rebellie of opstand. »

En verder ...

het familiefeestje in de Icaros ; animator-Jef tijdens de maandagnamiddagbezoekjes bij pé en mé in de Zwaluwenstraat ; een bezoek aan het Duinkerks museum met uiteraard een voluptueus etentje – gelukkig was Jef chauffeur en kon ik er één meer drinken ; een babbel met Jef-bewonderaar Leuvense prof Top ; zijn les folklore tijdens de Oostendse gidsenopleiding ; een stevige drinkbabbel « In de Morre » van het

VVF ; soms (te) lange zever- en serieuze gesprekken op de wereldkeukenplek tijdens de Paulusfeesten, hij was er de laatste jaren altijd van de partij ; zijn 'Lange Tjes-bijdragen in de Zeewacht : 'Ja da's van onze nonkel Jef'.

Aan ons gidsenblad bezorgde hij o.a. de volgende bijdragen : Het Oostendse gidsenlied (jg. 1, nr. 2, 1989, p 28 en jg. 4, nr. 2, 1992, p 70) en : Waar komt de naam Oostende vandaan ? (jg. 3, nr. 4, 1991, pp. 94-97)

Jef sprak altijd met nadrukkelijke stem, het was soms moeilijk om er iets tussen te krijgen, zeker als hij overtuigd was van zijn grote gelijk en ook toen hij wat dover begon te worden. Ik was onder de indruk van zijn informaticakennis : hij de man op jaren en ik maar aanmodderen.

Tot ik door heel drukke bezigheden wat minder contact had met Jef, nodigde hij mij stevast in zijn kamer uit om getuige te zijn van weer een nieuw heemkundig/geschiedkundig werkje of een nieuwe liedjesbrochure, waarbij hij spontaan een melodie aanhief. Achteloos bezorgde hij mij dan een getekend exemplaar, maar was toch heimelijk blij met de belangstelling. Hij kon zelfs muziek lezen en schrijven en moest steeds herhalen wat hij bedoelde met « gezongen op de wijs van ... ».

Zijn 'verhandelingen' en andere geschriften bond hij zelf in met een ingenieus ontworpen apparaat.

Die verwerking van zijn verzameling culmineerde in de geboorte van zijn onovertroffen « Groot Oostendisch Liedtboek » (zie bijlage) - ook de presentatieavond was een leuke bedoe-ning, niettegenstaande hij wat ontevreden was over de te korte boekomhulsels. Voor gidsen interessant in dit Belegjaar is het deel Het Beleg van Oostende (blz. 386-390).

Hij raakte nooit uitverteld over zijn legendari-sche avonturen « in den vreemde » die hij gere-geld doorspekte met mopjes en anekdotes gevolgd door een mannelijke giechellach.

Zijn « riesjantangs », met lange aanwijsstok gedirigeerd en persoonlijk geïllustreerd en gekleurd met stripverhaalachtige reuzenteke-ningen, maakten indruk op groot en klein.

De laatste maanden was hij een boek aan het voorbereiden over de Oostendse vissersopstand van 1887. Zijn documentatie daarover was enorm; tot en met de gerechtsverslagen over de zaak heeft hij uitgeplozen.

Gelukkig zal kleinzoon Ewout het werk van grootvader Jef in de mate van het mogelijke voortzetten. Jef zou zijn 'Vissersopstand' heel graag zien verschijnen!

Ik zie nog steeds zijn hand, met halve vinger na een zaagincident, wijzen naar een speciaal broodje bij bakker Hioco terwijl hij guitig omging met de bakkerin ... en 't was wederke-rig.

« En Jef gaat nu nooit meer naar huis ... »

HET VOLKSLIED TE OOSTENDE

Is het volkslied een dode letter, een stuk volksle-ven dat men best zo gauw mogelijk vergeet? Een volks repertoire dat verschuift met de dagelijkse bekommernissen en behoeften? In de uitgebreide reeks Vlaamse volksliederen worden sinds onheuglijke tijden alle mogelijke onderwerpen behandeld : zowel legenden en sagen als verha-len over helden, het leven en de mirakelen van Gods heiligen, trouwe liefde en bedrogen meis-jes, soms zeer harde sociale kritiek, moorden en andere wrede gebeurtenissen.

Troubadours, rondreizende zangers zowel als markt- en café-chantant zangers kwamen hun verhaal over de laatste gebeurtenissen zingend mededelen en verkopen aan de op zingen beluste scharen toehoorders.

Het was niet altijd literatuur wat ze brachten en om die redenen wordt het volkse lied wel eens minachtend bekeken. Maar bij nader inzien is het de weergave van een of andere momentopna-me uit het rijke volksleven, waar zowel deugd als ondeugd, vreugde en verdriet elkaar afwisselen.

Wie zou ooit kunnen vermoeden hebben dat een reeks volksliederen uit eenzelfde plaats een weergave kan zijn van alles wat er gebeurd is, zowel op het gebied van de nationale en interna-

tionale geschiedenis, als van de manier waarop de mensen de verschillende grote of kleine gebeurtenissen in zich opnamen.

De bedoeling van dit boek is om uit mijn uitge-breide verzameling die liederen bij elkaar te brengen die, rechtstreeks of onrechtstreeks ver-band houden met Oostende, de stad die aan zoveel belegeringen en oorlogsellende is blootge-steld geweest. De stad die de Koningin der Badsteden werd genoemd en het rendez-vous was van de grote adel en vorsten. De stad die een centrale plaats in het visserijbedrijf bekleedde. De stad met zijn rijke traditie op gebied van de kunst : schilders, musici, schrijvers. De stad die nog steeds bruist van volkse drang om zich te uiten in kermis en carnaval, in feesten en festi-vals. De stad die MIJN stad is.

Dit alles wordt weerspiegeld in de meer dan drie-honderd liederen en deuntjes die hierbij van commentaar en muziek werden voorzien zodat het volkslied in dit werk terecht een bijzondere plaats inneemt in de geschiedenis van Oostende en tevens illustreert hoe bewoners en buiten-staanders stonden tegenover de feiten, feitjes en gebeurtenissen die de stad beroerd hebben.

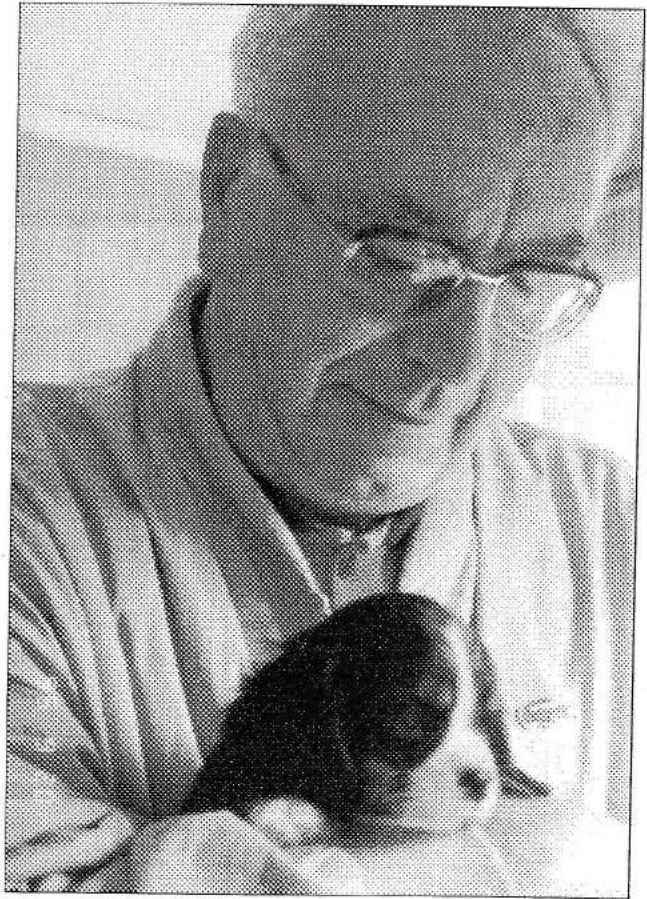
Uit: Jef Klausing, reclamefolder n.a.v. de presen-tatie van "Het Groot Oostendisch Liedtboek" (1991)

In memoriam Jacques Herregat

Je viel me voor het eerst op tijdens de vragen-sessie, die aan het examen voorafging. Samen met Henri Vandenbriele zaliger, had je een kritische studie gemaakt van de Eerste Wereldoorlog. Je vergeleek jouw studieresultaten met de gegevens van de cursus en verbaasde veel cursisten met je heldere, logisch opgebouwde uiteenzetting. Dat was erg boeiend! Daarom ging ik ook luisteren naar je examen in het Albertmonument te Nieuwpoort. Je begon de gidsbeurt in het Duits om duidelijk te maken dat de Duitsers ook hadden kunnen winnen, en dan zouden wij allemaal Duits gesproken hebben. Tijdens deze proef ontdekte ik dat je perfect viertalig was, maar daar deed je altijd bescheiden over.

Na je actieve loopbaan als ingenieur, was je samen met je vrouw Christiane in Nieuwpoort komen wonen. Toen je huis en tuin opgeknapt waren, ging je op zoek naar interessante cursussen over de geschiedenis van de Westhoek. We reden er vaak met z'n vieren naartoe. Om de beurt waren we chauffeur en gingen trouw elkaar ophalen en thuisbrengen. Dat was heel gezellig, want in de auto discussieerde je vaak met Henri en Pierre over zaken die jullie gelezen en bestudeerd hadden. Ik luisterde en zweeg, want het ging vaak m'n petje te boven. Toch leerde ik op die manier beter het verband zien tussen oorzaak en gevolg van historische gebeurtenissen. Maar op een dag was je boos: je vond dat ik absoluut niet ernstig genoeg studeerde en je had gelijk. Je gaf me zelfs een duidelijke opdracht: "Tegen volgende week 'De graven van Vlaanderen'. Hier heb je het schema en ik zal je zaterdag opvragen in de auto." Paniek sloeg me om het hart. Bang dat ik zou afgaan als een gieter, begon ik maar onmiddellijk te studeren...

Zo hebben we gedurende twintig jaar heel wat boeiende cursussen gevolgd. Je stimuleerde steeds weer andere collega's om veel te lezen over de meest verschillende onderwerpen en maakte graag een synthese voor mensen die geen tijd hadden om het boek te lezen. Want je

vond dat alles wat een mens weet, eigenlijk maar belang krijgt op het moment dat je het doorgeeft...

Alleen voor moderne kunst kon je geen bewondering opbrengen, hoe hard ik ook mijn best deed om je daarvoor warm te maken. Je bleef hoffelijk ook als je het oneens was met je gesprekspartner en je kon enorm genieten van een goed glas bier op een terrasje of een gezellige maaltijd samen met vrienden en kennissen.

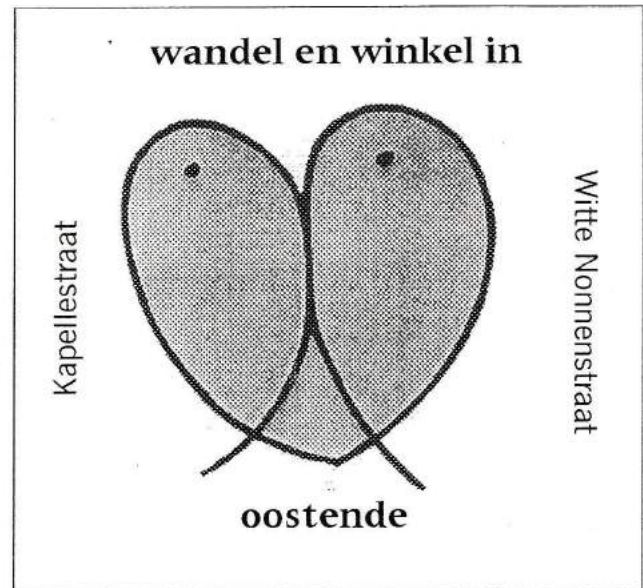
Maar toen kreeg je rugklachten en het gidsen werd altijd maar vermoeiender. Je aanvaardde steeds minder gidsbeurten. Je wou wel nog graag mee naar studiedagen. Ik heb vaak teruggedacht aan de laatste studiedag, eind september 2003, in Oudenburg. Kort erna werd je ernstig ziek. Toen je vrouw ons opbelde, ben ik onmiddellijk op bezoek geweest naar de kliniek van Veurne. Het waren je laatste dagen.

Dank je wel, Jacques! We zullen je naam altijd met respect en genegenheid uitspreken.

Verkeersvrije Kapellestraat

In een vorige bijdrage "Op wandel in de (ex-) Kattestraat"(1) werd er terloops op gewezen dat, in de zeventiger jaren, een verkeersvrije winkelstraat niet zo evident was. Enigszins te begrijpen ook. Het was nieuw, niet of bijna niet gekend door vele mensen. Er waren weliswaar reeds een paar voorbeelden in het binnenland, o.a. in Kortrijk (2) en ook in het buitenland, o.a. in 's Hertogenbosch (2). De straat afsluiten voor het verkeer hield zekere risico's in. Sommige handelaars zaten met vragen waarop niet altijd een precies antwoord kon gegeven worden. Zouden de winkelende klanten, Oostendenaars en toeristen, bereid zijn hun wagen enkele straten verder achter te laten om te voet naar de Kapellestraat te gaan winkelen? Daar waar ze eerder gewoon waren om met hun auto praktisch tot vóór de deur van de winkel te rijden. Zouden de klanten niet uitwijken naar andere stadsgedeelten waar meer parkeerruimte voorhanden was? Want hieraan was een nijpend tekort. Wat met de bevoorrading per vrachtwagen door leveranciers? Het afhalen van het huisvuil? enz. Sommige handelaars vreesden dat het bannen van de auto's uit het centrum zou leiden tot een daling van de verkoop en bijgevolg van hun inkomen. Verschillende vergaderingen waren nodig om de leden te overtuigen dat het moderniseren van de straat echt nodig was, wilde ze een vooraanstaande rol blijven spelen. Ook de resultaten in de Vlaanderenstraat werkten overtuigend. De verkoop was er met 40% gestegen.(3) Ten slotte nam een kleine groep handelaars van de Kapellestraat en van de Witte Nonnenstraat, gesteund door een overgrote meerderheid van de leden van beide verenigingen, en in samenwerking met het Stadsbestuur, het initiatief om een gedeelte van beide straten verkeersvrij te maken. De Kapellestraat werd heraangelegd vanaf het Wapenplein tot aan de Ooststraat (de oppositie kwam van enkele personen die hun zaak of eigendom hadden in het gedeelte tussen de Ooststraat en de Jozef II straat) en de Witte Nonnenstraat werd vernieuwd vanaf de Groentenmarkt tot aan de Lijnbaanstraat. De grondwerken, de nieuwe openbare verlichting, het plaatsen van uitstalkasten, bloembakken, klankinstallatie enz. vergden een uitgave van 9.956.000,-Fr.(4) De aanvang der werken was voorzien voor 9 oktober 1973, na de jaarlijkse braderie. (5)

Na enkele maanden van hard labeur werd de winkelwandelstraat voor geopend verklaard op zaterdag 6 April 1974 (6), in tegenwoordigheid

van tal van personaliteiten en een talrijk opgekomen publiek. Een muziekkorps en een majorettegroep zorgden voor de nodige sfeer. Mike Dorian en Sheena Scott verzorgden een optreden waarop ze een nieuw liedje "t Hart van Oostende" presenteerden en dat ook op plaat werd uitgebracht. Tekst van Jo Deensen, muziek van W. Twardy. Voor deze gelegenheid ontwierp Willy De Sauter een monogram, voorstellende twee visjes die een hart vormen.

De winkelwandelstraat kende een onverhoopt succes bij het publiek. Hierdoor verdween zinderogen het laatste verzet bij de handelaars in het niet vernieuwde gedeelte van de straat. Er werd dan ook besloten om over te gaan tot het verkeersvrij maken van het tweede gedeelte. Het uitvoeren van de werken in twee opeenvolgende fases leidde echter tot een meerkost van 1,5 miljoen frank, aldus Jan Felix, schepen van Toerisme en Middenstand.(7)

De verkeersvrije Kapellestraat gaat haar dertigste verjaardag tegemoet, en is aan een opknappingsbeurt toe. De oude betegeling wordt opgebroken en vervangen door blauwe hardsteen. Terzelfdertijd worden ook de nodige ondergrondse werken uitgevoerd. Dit betekent hinder, slijk en moeilijke doorgang voor de klanten. Voor de handelaars een moeilijke periode. Maar ze zien met vertrouwen de toekomst tegemoet van de Kapellestraat, het kloppend "HART van OOSTENDE".

(1) Gidsenblad Lange Nelle nr.4 - 2003 - p. 119/122

(2) De Standaard 26.08.1974

(3) De Zeewacht 06.04.1973

(4) De Zeewacht 31.08.1973

(5) De Zeewacht 07.09.1973

(6) De Zeewacht 12.04.1974

(7) De Standaard 08.03.1975

Legenden, feiten en werkelijkheid rond het Beleg van Oostende

OOSTENDSE BOLWERKEN EN HUIDIGE LOCATIES

Zandhille: voor casino in zee

Grootte Katte: voor Kemmelbergstraat in zee

Fort Helmond: zuid casino

Porc Epic: Hotel Andromeda

Bolwerk West: Leopld II-laan, ter hoogte van Marie-Joséplein

Polderwerken: lussen Lyceum, Jozef II-straat en Gerechtshof

Zuidbolwerk: hoek Jozef II- en Aartshertog-straat.

Zuid-Oostbolwerk Koestal: Dekenijstraat (Zuidstraat)

Spaans Bolwerk: verlengde van de Ooststraat

Peckelsbolwerk: (van Blankenberge) ter hoogte van het Zeeaquarium

Noodbolwerk-Vlammenberg: ter hoogte van de Boekareststraat

Engelenburcht, Tafel van Mozes, Leugenaar,

Bekaf, Schottenberg, Sandhill: van oost naar west (in zee/voor kursaal)

MARGARETA VAN PARMA EN DE GEUZEN

Nadat Philips II zijn vader (Keizer) Karel V opvolgde in 1555, verlaat hij definitief Brussel in 1559 voor Madrid (waar hij opgevoed was). Hij stelt zijn (half)zuster Margaretha aan als Gouvernante van de Nederlanden.

Wie was deze dame?

Zij was een buitenechtelijk kind van Karel V uit een verhouding van deze met de dochter van een tapijthandelaar uit Oudenaarde. Zeer jong getrouwd met Alexander Médicis, was zij weduwe op 15 jaar en hertrouwd met Octavo Farnese, hertog van Parma, kleinzoon van Paus Paulus III ! Haar afkomst enerzijds, en haar eerder schandalig leventje in Florence anderzijds, waren hier gekend en weinig gewaardeerd, temeer daar zij enkel Italiaans op een korrekte wijze kon spreken.

Geuzen

Reeds vóór 1566 (Beeldenstorm) heerste in de Nederlanden ontevredenheid wegens godsdienstige, sociale en staatkundige/politieke oorzaken. De lagere, meestal verarmde, (land-)adel verenigde zich in het Verbond der Edellieden.

In april 1566 kwamen 200 van deze edellieden (eerder armzalig gekleed) een smeekschrift aan landvoogdes Margaretha aanbieden voor het afschaffen van de plakaten (=ordonnanties o.m. tegen de godsdienstvrijheid, belastingen e.d.). Margaretha ontving een afvaardiging in audientie. Zij was zeer zenuwachtig en het schreien nabij. Eén van haar raadgevers, Graaf Charles de Berlaymont (voorzitter van de Raad van Financiën), zegde om haar moed te geven: "Mais, Madame, il ne sont que des gueux!" (Frans gueux = schooier, vagebond)

's Avonds tijdens een feestmaaltijd van het Verbond, brengt één der aanvoerders, Brederode, getooid met bedelstaf en bedelkom, een drink uit op de aanwezigen met de leuze: "Vive les gueux!"

De aanwezigen zullen deze betiteling overnemen. De aanhangers, later ook gewapende bendes tegen de Spaanse overheersing, zelfs de Staatse troepen, zullen die naam overnemen.

Bosgeuzen: vnl. In Vlaamse bossen; snel verslagen (1568-1569)

Watergeuzen: vnl. Noordelijke Nederlanden en Zeeland; nemen Den Briel in (01/04/1572)

PAUL CLEMENS VIII (1592-1605) EN KONING HENDRIK IV (1594-1610)

De Paus ondersteunde het Spaanse kamp. Hij schonk een volle aflaat aan al de "Katholieken" die bij het Beleg actief deelnamen tegen de "Protestanten".

Hij "verzoende" ook Hendrik IV van Frankrijk met de Kerk van Rome.

"Paris vaut bien une messe!"

Hendrik van Navarra, voordien leider van de Protestantse Unie, zwoer later het Protestantisme af om koning te worden (1593). Hij sloot met Spanje de Vrede van Vervins (1598).

De befaamde zin: "Paris vaut bien une messe !" is echter later opgedoken onder de regering van Lodewijk XIII. In een satirisch geschrift legt men dit gezegde in de mond van Sully, financieel raadgever van Hendrik IV, die evenals deze laatste ontsnapte aan de slachting van de Bartholomensnacht in 1572.

SPRINGERS

De "commando's" van de belegerden. Springen met polstokken over kreken en geulen in het "Verdronken land" rondom Oostende. Zij bespieden de vijand en trachten Spanjaarden of andere belegeraars gevangen te nemen om informatie te winnen. Zij werden beloond voor een gevangene of gedode vijand.

ISABELLA - KLEUR

Isabella zou bij het begin van het Beleg gezegd hebben "Niet van hemd te veranderen tot dat Oostende gevallen was." Door de lange duur van het Beleg zou haar hemd een vaal gele kleur gekregen hebben, sindsdien "Isabellkleur" genoemd.

Dit verhaal is opgedoken in de 19e eeuw. De kleur bestond reeds vóór het beleg. Komt van haar betovergrootmoeder Isabella van Castilië (de Katholieke). Soms wordt beweerd dat deze dezelfde belofte zou gedaan hebben bij het Beleg van Granada (1492) dat ± 9 maand duurde.

Werkelijkheid

Na de Reconquista, beëindigd bij de val van het laatste Moorse koninkrijk Granada, werden tijdens het bewind van Isabella als koningin van Spanje veel gebouwen opgetrokken in een typische Isabella-stijl (laat-gotische stijl in Spanje), in een ± gele zandkleur (1451-1504). Vandaar de kleur.

Isabel : paard met "gele" kleur en donkere, ± zwarte manen (Spaans: Isabel; Frans: (robe) Isabelle)

AARTSHERTOGINNESTRAAT

Baken nr 9 van de wandeling rond het Beleg in de "oude" stad staat op de hoek van de Jozef II-straat en Aartshertoginnestraat.

Het gedeelte tussen Wittenonnenstraat en Jozef II-straat droeg tot 1858 de naam Korte Peperstraat.

De naam Rue Archiduchesse, in het Oostends "Ahsjesjesestroate", herinnert aan de Aartshertogin Maria-Christina, gemalin van Albert Casimir, hertog van Saksen-Teschen (Albertusstraat!), en dochter van keizerin Maria-Theresia van Oostenrijk.

De naam heeft dus niets te zien met Isabella, wel met de "Oostenrijkse Periode" (uitbreiding ± 1780).

Bronnen

1. Grote Nederlandse Encyclopedie Heidelberg - Orbis 1975
2. Pourquoi pas toute l'Histoire de la Belgique - Tome 1 - Clio - Pourquoi pas? 1966
3. Histoire de la Belgique - G.H. Dumont - Hachette 1997
4. Albrecht & Isabena - Catalogus Tentoonstelling KMKG Brepols 1998
5. Stedenatlas Oostende - Olivier Debaere - Oostendse Historische Publicaties 2002
6. Straatnamen van Oostende van A tot Z - Daniel Deschacht 1998

Mit sympathie

Oostende in de jaren dertig: de Achterhuizen

Mijn meetje en mijn peetje leefden in een achterhuis aan de Torhoutsesteenweg, toen, in 't begin van de jaren dertig reeds een drukke baan met nog veel onbebouwde gaten en een authentieke stoomtram de wissels had voorbij het "kloeffenpaleis". Mijn meetje met d'er weelderige haar en aristocratisch uiterlijk was uitgeblust en bij mijn geboorte reeds zover van de wereld weg, dat we bij haar intrekken moesten om de boel recht te houden.

Stel je voor: een huisje van Hansje en Grietje, drie plaatsen rijk voor een kind en vijf volwassen mensen. Mijn oom was toen als laatkomertje nog niet getrouwd. Helemaal in de trant van toen. Hij huwde echt nog met als glorieus bezit een tafel en vier stoelen en een bed om in te slapen. Mijn grootmoeder was vastgekluisterd aan een aftandse sofa want ze kon de trappen niet meer op: zo'n steil gevaarte met treden waarvoor je de benen moest verrekken!

Ik heb met mijn jeugd haar de zin in 't leven niet kunnen terugbezorgen en z'is heengegaan toen ik pas twee was... visueel is me dat allemaal bijgebleven, wat niemand geloven wil. En het achterhuis is mijn geborgen thuis gebleven tot ik acht werd. En dat was een lange, heerlijke tijd met zóvele belevenissen die de leegte van meetjes heengaan vlug vulden.

Want daar was ook Julie en Leinie met snaken Urbain en Germaine, beiden ouder dan ikzelf, maar verzot op 't Italiaantje van naast de deur!

Het waren fijne gebuurs die het krap hadden, maar mij steeds konden bekoren met een snee bruin brood met smout of een lekkere kom broodpap. En het rook er zo heerlijk naar houtkrullen en gebrande houtgeur, want alles moest de buizestoof in als kern voor de schlamm. En Juul met zijn hoge rug van eeuwig met de schaaft werken kon mij zó doen aanvoelen dat je hem een stuk hielp, al was het enkel door een plank vast te houden of een jute vaderlandertje te vullen met schavelingen.

Vóór beide huisjes was er een pleintje van een schorte groot met een smalle uitgang naar de steenweg, een subliem speelveld met een scheutje zon over de gebouwen heen... Daar heb ik ook voor het eerst in mijn leven hardnekkig gezondigd door te weigeren op een foto te staan met zio en zia. Wat wil je, eerst een mooi scheepje krijgen rechtstreeks uit Italië en dan moeten poseren voor een vogeltje dat niet komt!

Daar, op diezelfde koer kon ik ook de kop zijn ingeweest... Urbain had zo'n mooie schommel, maar wachten tot hij thuiskwam van school was toch al te gek! D'er op is niks, maar eens in volle slingerbeweging je handen van de touwen los en met je kop remmend hobbelen op de vloer is geen leuke belevenis...

Al met al heb ik daar in ons achterhuis mijn diepst ingeprente wederwaardigheden beleefd, zoals de trap afdonderen en dat niet éénmaal, of met je wang aan de gloeiende buizepot blijven hangen of een "gabbe" in je voorhoofd vallen.

Germaintje heeft me dan uitgeleide gedaan toen ik bijna zes was, weg van dit gesloten wereldje naar het grote gebeuren met de zovele andere kinderen op een reuze speelplaats met echte bomen zoals op onze steenweg!

Wat een verschrikkelijke lawaairegen na mijn stille binnenplaats. En het besef dat je niet alléén op de wereld staat. 'k Ben er slechts één trimester geweest vóór de plechtige intocht in de jongensschool met een heerlijke juf, knoop dat aan mekaar!

Mijn leventje is dan grondig dooreengeschied omdat vader terug wou naar Italië... Drie maanden heeft die exodus geduurd voor we van armoede terugkeerden. Ik alle talen dooréén sprekend en een achterstand van jewelste! Juf is weken aanéén een vaste klant aan huis geweest en ze heeft tevens de grondslag weten te leggen van wat ik nu ben... of zijn dit enkel gedachten?

* * * *

Kanttekeningen

De Heer S. Romano zal voor een aantal lezers geen onbekende zijn. Hij gaf jarenlang les aan het Koninklijk Atheneum te Oostende en is een verdienstelijk kunstenaar. Ik kon hem enkele herinneringen ontfutselen, en wat randinformatie.

Treffend is dat deze mijmeringen zeer goed aansluiten bij de tekst over de achterhuizen van de Briekebakkerstraat van D. Verstraete in het Gidsenblad 2003-4.

Hier komen de kanttekeningen :

- *het kloeffenpaleis : was naast het huidige*

Steven Comfort – de poort bezit nog altijd een deur.

Rechts was dan de ingang van de winkel, en achteraan was een grote tentoonstellingsruimte van schoenen ed.

- Aan de overzijde van All decor op dezelfde Torhoutsesteenweg no 248 is er een hoge deur tussen de huizen.

Daarachter zit een gang die wat naar beneden loopt. De gang is aan de straatkant overwelfd want de nevenstaande huizen zijn erover gebouwd. Op de daaropvolgende binnenplaats staan 2 huizen van ongeveer 5 meter breedte.

- Aan het MacLeodplein : ter hoogte van de zuivelwinkel no 135 was er ook een hanengang, nu verdwenen. Het eerste stuk was wederom een bakstenen overwelling. Daarachter ging de gang naar beneden, naar de vallei van de Catharinakreek.

Het huis op het plein met roodstenen gevel en met witte datum 1946 is op deze vallei gebouwd. Op deze plaats is men zelfs gestoten op een Vikingschip. De aannemer heeft het maar mee gebetonneerd vermits de stadsdiensten en diensten te Brussel geen enkele reactie stuurden op zijn herhaalde verwittiging.

In de Hanengang was links een blinde muur, rechts en achter de huizen van de steenweg begon een rij huisjes, en dan nog 2 rijen: dus 3 rijen parallel aan de steenweg. Elk huisje had een halve verdieping, en de voordeur kwam uit in de woonplaats.

De hanengang was een fameuze helling naar beneden, in straatjes opgedeeld. Dit deel is later ingepalmd door het college en verderop door de Sportpit, die ook al zo een helling kende. Het college op het Mac Leodplein heet trouwens "Westdiep", en de speelplaats ligt inderdaad enkele meters lager.

- In die jaren stond het circus altijd op die ruimte die nu het Mac Leodplein is geworden.

- schlamm : Duitse benaming voor koolstofpoeder. Dat was gratis te verkrijgen, later heeft men met dit poeder ook steenkooltjes en briquettes gemaakt. De schlamm werd natgemaakt, en in een prop bovenop hout en papier in de buizenkachel aangebracht. Daarin werd ook een stok rechtgezet, en bij het aansteken van het papier werd de stok verwijderd waardoor een luchtkanaal ontstond, het water uit de prop verdamppte, en de kachel goed kon functioneren.

Leen Coene

MORDAN

NATUURVLEES DOBBELAERE

Christinastraat 69 - 8400 OOSTENDE

Tel. 059/50 52 45 - Fax: 059/50 07 85

e-mail: denatuurwinkelmordan@skynet.be

(400 m² verkoopsruimte)

Openingsuren: 9.00 H. - 18.30 H.

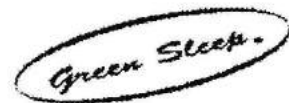
Ook op zaterdag. Zondag gesloten

**De Natuurlijkste
zaak van de kust!**

**GREEN
SLEEP**

**100% "NATUURLIJK"
SLAAPCOMFORT**
(200 m² toonzaal, 1e verdieping)

Dieetvoeding, VERSE natuur-, vegetarische en biologische voeding.

Hormonenvrij vlees (vzw. Plattelandsontwikkeling)

Voedingssupplementen en sportvoeding. Natuurlijke cosmetica.

150 kruidenpreparaten uit eigen labo!

DESKUNDIG ADVIES VAN 4 PARAMEDICI EN HERBORIST

Onze jongste parochiekerk: Sint Franciscus

Bescheidenheid blijkt een mooie deugd, maar daarom moet men zich niet eeuwig in de schaduw opsluiten. Dat geldt zowel voor de gidsen van "Lange Nelle" als voor parochiekerken. Het is dus goed even de meest afgelegen en jongste kerk van Oostende: de Sint Franciscus op de "Nieuwe Koerswijk", in de kijker te zetten.

Dit gebied hoorde bij Mariakerke tot 1899, als de parvenu Koningin der Badsteden die westelijke gemeente annexeerde, samen met het deel van Stone dat langs de Torhoutsesteenweg tot aan het Paard reikte. De polders ten zuiden van de Nieuwpoortsesteenweg bleken voor de Oostendse burgerij evenwel nogal boers en ze liet die modderplas graag als wisselmunt aan Stone. Er stond daar immers niet meer dan een enkele grote hoeve (bij het huidige Bauwensplein) met 5 à 6 trekpaarden.

Tijdens de volgende driekwart eeuw breidde de Oostendse agglomeratie zich explosief uit en na het Westerkwartier raakte ook de "Nieuwe Koerswijk" verkaveld. Het plaatselijk oefenterrein van de Koninklijke Renbaan bepaalde niet alleen de naam van de jonge tuinwijk, maar inspireerde ook tot de straatnamen. Men wandelt er nu o.a. door een Derby-, Spa-, Groenendaal-, en Longchampplan en die aristocratische nomenclatuur weerspiegelt zich ook in de verheven stijl van veel villa's.

De jonge bevolking wenste vlug een eigen wijkschooltje en hulpkerk, want kerkelijk behoorden zij wel tot de parochie Sint Anna van Stone-Dorp, maar de bewoners trokken liever naar het nabij gelegen Duinenkerkje.

De Gemeente Stone voorzag reeds in die behoefte op een voorlopig ontwerpplan van

4/11/1952, dat definitief opging in het Bijzonder Plan van Aanleg op 19/10/1956. Gronden tussen de Sartlaan en de Prins Roselaan kregen de bestemming voor een wijk-school en kerk. De vzw Parochiale Werken van de Dekenij Oostende kocht die aan in 1957. Daar bouwde de Kloostergemeenschap van de Zusters Onze Lieve Vrouw Ten Bunderen uit Moorslede in 1959/60 de school Mariasteen (Maria te Stone). Bij besluit dd. 19/07/1963 van Mgr. De

Smedt, bisschop van Brugge, werd een nieuwe Parochie opgericht, toegewijd aan Sint Franciscus van Assisi (verwijzend naar het nabij gelegen klooster van de Zusters Arme Klaren)

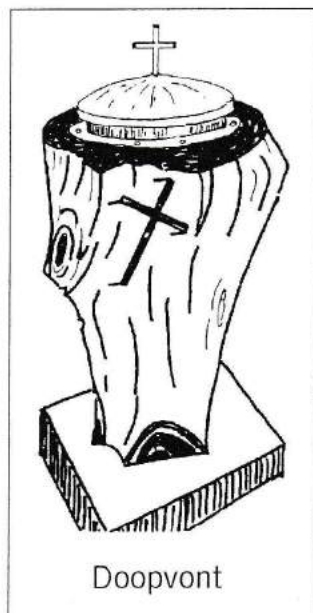
De bisschop benoemde meteen een "bouwpastoor" E.H. Karel Thorez, wiens ouders stamden uit Beveren-IJzer. Vader werkte evenwel bij de spoorwegen te Poperinge en daar werd Karel geboren op 3/8/1912. De inwoners van die bescheiden maar mooie stad dragen sedert de Middeleeuwen de spotnaam "keikoppen", en daar zijn ze bovendien fier op, want ze eert de hardnekkigheid waarmee hun voorouders in de XIVde eeuw hun eigen lakennijverheid verdedigden tegen de oneerlijke concurrentie vanuit Ieper. Karel Thorez gebruikte die atavistische eigenschappen doelmatig voor de uitbouw van zijn nieuwe parochie.

Z.E.H. Deken René Butaye stelde hem aan op de eerste zondag van oktober 1963 in de kloosterkapel van Zonnelied aan de Mariakerkelaan. De stemmige kapel moest voorlopig als parochiekerk dienen. Met gedrevenheid begon onze nieuwe pastoor nu aan de bouw van de definitieve kerk. Om tijd te besparen vermeed hij de klassieke rompslomp via de gewone tijdrovende palavers: primo met een architect voor het ontwerp; secundo met Stedenbouw voor de goedkeuring; tertio met een aannemer voor de omslachtige aanbesteding en de uitvoering. Praktijkgericht als hij was bestelde onze ener-

gieke zielenherder zonder omhaal een sleutel-op-de-deur kerk bij een industriële bouwmaatschappij. Oudere parochianen getuigen nog dat het bij hun pastoor "altijd rap moest gaan!". Die vrome spoed loonde, want op 7/5/1967 kon de bisschop de nieuwe kerk reeds komen inwijden.

Als resultaat van deze kordate aanpak staat er nu een afgeplatte kubus met betonskelet, opgevuld met brede glasramen en traveeën in gevelsteen. Van buiten oogt het geheel nogal "fabriekachtig", maar binnen komt de bezoeker wel onder de indruk van de evenwichtige en heldere ruimte, al met al toch een gezellig kader voor de vieringen. Bij de inhuldiging ontbrak vanzelfsprekend niemand uit de wijk, maar voor de meest vrome parochianen stelde zich toch een probleem: De "binnenzusters" Arme Klaren mogen immers hun slot nooit verlaten tenzij met uitdrukkelijke toelating door de bisschop. E.H. Thorez wou die bijzondere gunst graag bekomen, zodat niet alleen de "buitenzusters" (die buiten het klooster op bedeltocht trekken) de inwijding van hun nieuwe parochiekerk, toegewijd aan hun Ordestichter, konden bijwonen. Monseigneur stemde onmiddellijk toe met een kwinkslag: "zeg aan die van buiten dat die van binnen eens buiten mogen!". Onze gewiekste pastoor aanvaardde de toelating met een even brede glimlach, maar interpreteerde de woordspeling nog veel breder. Hij dacht te begrijpen dat de slotzusters niet alleen even hun nieuwe parochiekerk mochten bezoeken, maar ook wel iets meer. Met een busje kwam hij ze allemaal op het gepaste moment ophalen en toerde er eerst heel Oostende mee rond zelfs nam hij een ommetje langs Gistel en Oudenburg! Na een godvrezend bezoek aan de kerk vergastte hij ze bovendien op een vrolijke koffietafel in het parochiezaaltje. De pret kon bij de zusterkes niet op en Franciscaanse blijheid straalde op alle gezichten. Vooral een jong nonnetje (die vindt men nu niet meer) kwam bijzonder schattig en kattig over. De pastoor vergat er zelfs een ogenblik zijn gelofte van celibaat door en trok eventjes aan haar kap! (Ook een pastoor is maar een mens) Maar er zwaaide wat!... Lang

Doopvont

daarna voelde hij zijn kaak nog nagloeien. Een gewaarschuwd nonnetje is er blijkbaar ook twee waard!

Na de ruwbouw wachtte nog de zorg voor de uitrusting van het gebouw en onze handige pastoor stak meermaals zelf de handen uit de mouwen. Zo beitelde hij eigenhandig de doopvont uit een boomstronk en verwerkte er het koperen waterbekken in. Toen het aartsdeftige Pensionnat du Sacré Coeur plaats moest maken voor de Industriële Hogeschool profiteerde hij van die gelegenheid om het Scheyvenorgel uit 1900 dat over uitzonderlijke klankkwaliteit beschikte, voor zijn kerk te verwerven. Eerst liet hij het volledig restaureren door orgelbouwer Loncke uit Zarren. Het werd ingewijd op 23/10/1980 en ingespeeld door Stefaan Dombrecht van de Dekanale kerk van Oostende.

De muren liet hij versieren met smaakvolle taferelen uit de Fioretti van Sint Franciscus door kunstschilder De Seyn. In de uitgestrekte raampartijen werden de hemellichamen zinvol voorgesteld. Die brengen het bekende "Zonnelied" van Franciscus tot leven en zijn van de hand van Michel Vernimme uit Brugge.

In de tekst op zijn doodsprentje staan zijn bouwactiviteiten treffend samengevat;

"Zo bouwde hij... zijn huis onder de mensen en Gods huis voor de mensen, in de stoere eenvoud van het materiaal met helder lichtspel en frisse bloemenkleur, met milde ruimte voor de viering, onder de warme klank van "zijn" orgel.

De kerk en het schooltje moesten evenwel nog een paar jaren in een modderpoel staan wachten op bestrating. Pas in 1969 liet de Gemeente Stene de Assisilaan aanleggen, openbare ambtenarij hinkt dikwijls achterop.

In 1972 bleek de stedelijke grondhonger van Oostende gulziger dan ooit en heel Stene smolt dan willens nillens samen met de Stad-aan-Zee.

Na een achttal jaren pionieren bleek onze pastoor goed op dreef. Maar dan sloeg het noodlot toe en begon een kanker hem af te takelen. Toch bood zijn sterk gestel nog tien jaren weerstand en hij droeg de pijnen en verdriet bijzonder moedig tot zijn dood op 25/4/1982.

De parochianen hielden eraan zijn nagedachtenis blijvend te huldigen door het wapen van Poperinge een ereplaats te schenken aan de rechtermuur, naast de wapens van Stene, Oostende en bisschop De Smedt.

Deze bescheiden Sint Franciscuskerk ligt buiten de klassieke wandelroutes van onze Gidsenkring, maar verdient wel eens een bezoekje.

Gegidst door Oostende (*Eenmalige parodie*) (Deel 2)

“Links hebben we het Vissersplein gezien, met wat nog verder de oude Vismarkt van Oostende, die allang niet meer bestaat. Wellicht hebt U een kleine kateie gezien waarover er water loopt. Kent U het woord kateie niet? O ja, U is niet van Oostende, hé? Wel, dat is een golfbreker. Maar deze die U op het plein zag zou als een monument aanzien moeten worden als herdenking aan de grote overstroming van 1953, waarbij er te Oostende ook verschillende mensen verdronken.

En ziet U die muur langs het Vissersdok? Die is er gebouwd om te beletten dat het water bij hoge tij en storm weer de stad inloopt en dat de mensen door de straten in bootjes moeten roeien. Maar nu kunnen de gasten, die voor 't venster van een restaurant zitten, bijna geen enkel vissers-

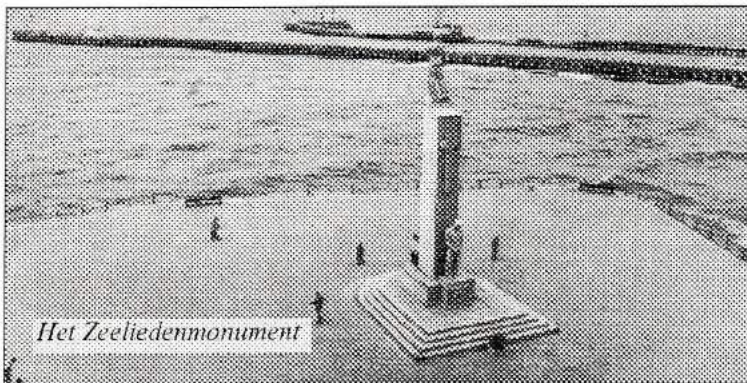
Het dok aan de Visserskaai

Oostendse visser geen schrik hebben! Het is een mooi beeld en de beeldhouwer ervan heette Willy Kreitz. Hoe ik zijn naam onthoud, weet ik zelf niet. Hij was van Antwerpen afkomstig en daar weten ze ook iets van de zee.

Daar beneden ligt wat de Oostendenaars 'Het Klein Strand' noemen. Het was het eerste strandgedeelte dat einde de jaren 1700 en zoveel, de eerste badgasten en de talrijke badkabinen kende. Rond 1784 stond er daar een eerste consumptietent voor badgasten. En dat was nodig, want van lekker baden in zee krijg je dorst en honger. Het was een Engelsman, een zekere William, die de eerste uitbater was van die tent. Ja, sommige Engelsen waren gekend als goede zakenlui. Ik denk wel dat die William Hes, Hes, o ja, Heskete,

daar een aardig centje zal verdiend hebben. Als het tenminste een warme zomer was.

Op de dijk zelf had men ook een groot theehuis gebouwd voor de badgasten en de eerste toeristen, want er liep toen ook al een trein van Brussel naar Oostende. Veel badgasten en ande-

Het Zeeliedenmonument

schip zien binnen- of buitenvaren, wat spijtig is. Je zou die toeristen bijna allemaal op de eerste étage moeten zetten. Tiens, 'étage' komt precies van eetzale. 'k Heb er nog nooit aan gedacht! Zo komen we nu, zoals U het zelf wilt noemen, aan het begin of het einde van de Kaaie. En hier begint nu de zeedijk of voor het juiste adres, zoals mijn factuur zegt: 'de Albert I Promenade'.

Het grote monument dat U voor U ziet met de twee zeelieden die niet naar mekaar kijken, want de ene kijkt naar de grond, precies of hij iets zoekt, de andere staat heel hoog op een kolom en tuurt in zee naar wie er daar afkomt. Men zegt dat de ene de rouwende visser is die zijn verdronken makkers gedenkt, de andere kijkt onvervaard naar zee, want van de zee met stormen en tempeesten mag een

Het Klein Strand, vóór Wereldoorlog I

re prehistorische toeristen kwamen voor hun plezier een dagje naar zee. Vandaar dat men over die ééndagstreinen sprak van 'Train de plaisirbezoekers'. Men kon voor de commercie geen betere naam vinden.

Maar dat gebouw is al heel lang weg zoals zoveel dingen. Men kan de afbeelding er nog van zien op oude gravures van Oostende. De eerste mooie baadsters deden toen de mannen lonken en de dames zuchten van verontwaardiging of ook soms van ingehouden jaloersheid. Misschien is dat nu nog zo zullen jullie denken.

We slenteren nu maar verder en komen zo aan de zoveelste Kursaal van Oostende. De eerste was uit de tweede helft van 1800. De mooi-

ste was die er stond van kort vóór de Eerste Wereldoorlog werd door de Duitsers in 1943 leukweg afgebroken om er een bunker met een groot kanon op te zetten. Een kanon dat er nooit gekomen is. Dus dat werk was nutteloos. Sommigen beweren dat de Duitse Generaal von Falkenhausen het Oostendse Kursaal liet afbreken om een Dame uit Knokke ter wille te zijn, die haar badstad als de eerste en de schoonste van onze kust wilde zien worden. Nu, men zegt zoveel! Maar toch is het spijtig dat die Kursaal uit de periode van Leopold II totaal verloren is gegaan, want zulke luxe kan er helaas nu niet meer van af. Terloops: er was daar zelfs een concertzaal waar er 5000 mensen konden plaats vinden en dat is een paar maal gebeurd, onder andere als Caruso, de grootste tenor aller tijden, hier is komen zingen. Dat moet iets formidabel geweest zijn!

Nu, even voorbij het Kursaal, dat men onlangs weer gedeeltelijk afbrak en heropbouwde, tussen haakjes dat geeft werk aan de mensen, zien we vele grote appartementsgebouwen. Vroeger waren dat bijna allemaal héél grote hotels, met 100 tot 400 kamers. Het waren maar de rijken die daar konden logeren 'met zicht op zee'. Nu trekken ze weg naar verre eilanden, want je moet toch kunnen zeggen dat je ergens geweest zijt waar je gebuur

nooit geweest is en dat je van alles tegengekomen zijt. In een van die vroegere hotels, het Hôtel de la Plage, lagen er in mei 1940 veel Belgische gekwetste soldaten. De Duitsers hebben dat noodhospitaal met brandbommen bestookt en een 40-tal gekwetste militairen kwamen in die brand om.

Gedurende de twee Wereldoorlogen logeerden er veel Duitse militairen, vooral officieren, in die dijkhotels. Ze meenden, naar het schijnt, dat ze van daaruit met klaar weer Engeland konden zien. Thans zijn er ook nog toeristen die denken dat ze met mooie weer van op de 32e verdieping van het Europacentrum de Engelse kust kunnen zien.

Die straat links noemt de Kimmelbergstraat die tot 1919 de Wenenstraat noemde. Daar staat het mooie standbeeld van Koning Leopold I te paard. Het schijnt dat dit het mooiste paardenmonument van België is. We gaan verder langs de Zeedijk en we komen aan de Venetiaanse Galerijen, ook uit de tijd van Leopold II, die boven op de duinen die daar nog waren, een mooi Chalet liet optrekken. Natuurlijk is dat ook al afgebroken en heeft men een Koninklijke villa gebouwd, die al na een paar jaren door de Stad als hotelrestaurant verhuurd werd en dat mocht

niet.

Wat er nu mee gebeurt, vraagt U Mijnheer? Wel, niemand weet het. Mocht ik het mogen zeggen, ik zou er vlug een wereldberoemd Ensormuseum van maken met veel, heel veel schilderijen, etsen en tekeningen van die grote Oostendse kunstschilder. Ook documentatie en vele Ensoraffiches zou ik er laten zien en de honderden boeken, catalogen en postkaarten die over James Ensor handelen. Men zou er studiedagen en voordrachten over Ensor en zijn maskers kunnen inrichten. Het zou beter zijn dan in het kramakkelachtig huis in de Vlaanderenstraat, waar bijna nooit iemand te zien is en waar er geen lift is om ouderen en gebrekkigen naar boven te brengen. Zou dat geen goed gedacht zijn? Nu, het komt maar van een gids en wie ben ik? Toch wil ik, Mevrouw, want je kijkt me zo ongelooflijk aan, er op wijzen dat ik heel veel van Oostende en James Ensor houd, natuurlijk op mijn manier. Daarbij, het zou voor expo's kunnen verbonden worden met de Venetiaanse Galerijen.

De tuin achteraan de villa is een Japanse tuin geworden. Vraag me niet waarom, tenzij het misschien is omdat er een paar Japanse firma's in Oostende gevestigd zijn. Kom we moeten nog een eindje lopen.

(Wordt vervolgd)

Tien dagen in de hel der Afrikaanse wildernis

Ons gidsend lid Jaak Fonteyne maakte in 1958 als para-commando een 'Overlevingstocht' mee in onze toenmalige kolonië Congo. Daarover schreef hij toen een boeiend verslag, dat we integraal publiceren.

Onze uitrusting

Onze uitrusting is zoals van een sectie die naar de vijand trekt. Voor onze tien man waren er 8 geweren en twee revolvers, een vijftal junglemessen, twee kompassen, een doos zout, een verbandkistje, een rudimentaire kaart gekopieerd naar luchtfoto's, een notaboekje en een stompje potlood, benevens één tentzeil.

Verder had iedere man persoonlijk nog: de kleren die hij aanheeft: lange broek, beenwindels, schoenen en kousen, ondergoed, een lichte broessehempvest, camouflagevest, camouflagenet, gordel, hoed, twee drinkbussen van elk een liter, zonnebril en fototoestel. Op de rugzak, in onze slaapzak gedraaid, 10 pakjes met elk 15 zoutpillen, een lepel, een knipmes, een grote plastic zak, een pull-over, gerief om het wapen te kuisen, halezonepilltjes om het water drinkbaar te maken, maar die er tevens de smaak van bleekwater aan geven, een doosje lucifers, en ten slotte een doos eten die onaangeroerd moest blijven, het gekende C-rantsoen, in verbeterde versie.

Het galgenmaal

Alvorens de wereld en zijn zondige genoegens voor tien dagen vaarwel te zeggen, is er nog een klein feestje. We hebben van de basis een zak rantsoen meegekregen: enkele reeds uitgedroogde boterhammen, koude koffie, wat fruit en een doosje confituur dat met de vingers wordt uitgelikt.

We zijn weg

Het draait tegen tien uur als we op een rijtje de eerste vallei inmarcheren langs een brede aardenweg waarop de zon onbarmhartig gloeit. Achteraan komt de onderrichter die, gelijk een

echte toerist, zijn bagage laat dragen door twee negers. Tot de vijfde dag moet hij ons plagen en helpen. Echter zijn we vertrokken met de vaste wil aan te komen, desnoods in een doods-kist en zo er één zijn rantsoendoos wil openen, het hem (hardhandig desnoods) te beletten.

Wanneer we ongeveer een uur of twee op weg zijn, roept er plots één: "Daar, rechts voor" en inderdaad, een antiloopt staat in onze richting te kijken. Twee mannen werpen de rugzak af, doen een zijwaartse naderingspoging, maar ze zijn nauwelijks dertig meter ver of het beest richt de kop op, snuift even de wind die ongun-

Monter en vol moed staan de mannen klaar om de tocht aan te vatten.

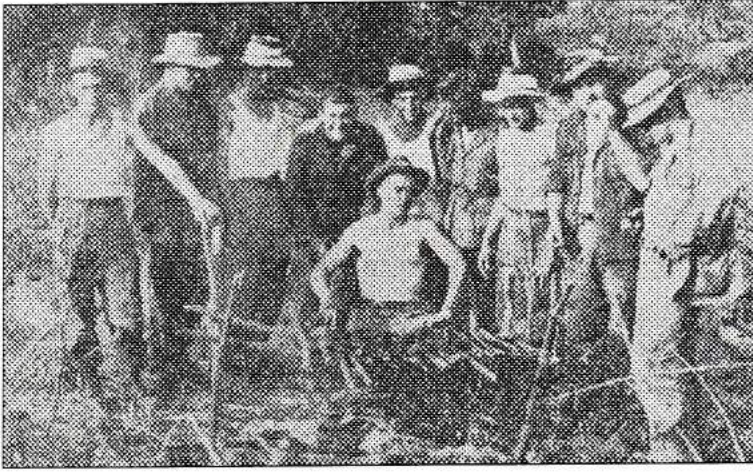
stig was voor ons, keert zijn kar en is een, twee, drie uit het gezicht verdwenen.

We hebben nog geen vlees, maar we hebben er toch al gezien en dat geeft moed, want het betekent dat er mogelijkheid bestaat om er te hebben. Wat later vinden we de eerste olifantensporen. Op de keiharde grond vormen ze kale ronde plekjes.

Rond drie uur in de namiddag passeren we de plaats waar we normaal ons bivak moesten opslaan, maar het is de eerste dag en we willen van onze frisheid profiteren om er nog een paar kilometers uit te wringen.

Vis

In een klein bosje moeten we over een grachtje van een twintigtal centimeter diep en twee meter breed. De eerste twee die aankomen zien nog net een dertig centimeter grote katvis onder de bladeren wegschieten. Seffens vliegen kousen en schoenen uit want we zijn met het

Op een geïmproviseerde tafel wordt het vlees van het geschoten wild geboekaneerd om het voor midder "vette" dagen te bewaren.

camouflagenet aan het vissen. Hier en daar in de bochten van de beek zijn in het regenseizoen diepe putten gegraven en het krioelt er van vissen. Na een uur werken zijn we er in geslaagd één visje te vangen, tweentwintig millimeter lang...

Het eerste bivak

Tegen het vallen van de duisternis, omstreeks zes uur, komen we aan een beekje waar we ons kamp zullen opslaan. Er moet een hut gebouwd worden. Die maken we zo klein mogelijk. Er wordt nog hout gekapt, terwijl enkele anderen eten gaan zoeken.

Onderweg hebben we, juist geteld, 28 matungulu's gevonden, een soort ajuinen, maar die eerder een citroensmaak hebben. Wanneer ge veel geluk hebt kunt ge er een tiental druppels vocht uitpersen. De rest bestaat uit heel slecht smakende steentjes met enkele vezels ertussen. Wat er echter nog aan eetbaars bestaat, buiten het vele dat we niet kennen, is vumbavumba en tembo-tembo, een soort onkruid dat ongeveer kan doorgaan voor spinazie wat de voedzaamheid betreft. Ge neemt de jongste blaadjes, kookt ze tot al het water verdampt is, dan doet ge er nogmaals water bij en veel zout om de slechte smaak weg te krijgen. Als het water nu nogmaals verdampt is kunt ge uw soep beginnen.

De meesten hebben er eens van geproefd, met veel moeite enkele lepels binnengewerkt en de rest weggezet, want het was eerst en vooral verschrikkelijk van het zout en dan nog een smaak, slechter dan het bitterste medicijn.

De eerste nacht

Van zeven uur af begint de wacht, iedere man een uur, tenzij de eerste en de laatste die elk twee uren doen. Iedere dag zal het dezelfde volgorde worden, maar telkens een uur later. De

wacht moet het vuur van de instructeur en het onze onderhouden, ten einde het wild op veilige afstand te houden. Dit is slechts weinig werk, daar er tijdens de dag enkele dode bomen verzameld zijn die branden dat het een lust is.

Op een kleine afstand van ons is de instructeur bezig allerlei lekkere spijzen te bereiden, zoals spaghetti met varkensvlees, tarwekoekjes, om dan maar te zwijgen van de geur van die lekkere koffie.

Vooraleer de avond valt schieten we nog een duif die zich wat te dicht gewaagd heeft en wanneer we wat later gerucht horen een eindje in het bos, trekken we er met twee op af, doch we vinden niets meer.

Eten

Na een normale nacht waarin ieder zijn wacht heeft geklopt, worden we wakker rond vijf uur wegens de koude. Want het is droog seizoen en 's nachts, en vooral tegen de morgen, kan het hier bitter koud zijn, een echte Belgische herfstmorgen. Onze boel opruimen, alles in de slaapzak stoppen en vastbinden, ons nog eens goed verwarmen bij het vuur en dan trekken we op een ganzenrijtje de vallei uit, de tweede dag binnen. Het klimmen is moeilijk en honger geeft u de indruk dat ge lichtjes te diep in het glas hebt gekeken: ge zwijmelt.

Maar zoals het nog vele keren zou gebeuren was het geluk met ons. Boven op de heuvelkam, tussen het manshoge gras, botsen we plotseling op een olifantenpaadje. Het laat ons toe redelijk snel en vooral zonder gerucht te marcheren tot plotseling een sissende stem fluistert: "Daar!"

Aan de rand van de evenwijdig lopende woudgalerij: twee antilopen. Iedereen werpt zich neer, de eerste twee lopen er in een boog naartoe, terwijl de anderen hen onder vuur houden. Op het moment dat ze de kop opheffen weerklinken twee schoten. De ene verdwijnt in het bos, terwijl de andere, door een derde schot getroffen, neerstuikt. Enkele seconden later zijn we bij het dier.

Het schrikbeeld dat op ons woog tien dagen honger te moeten lijden, was door twee schoten weggeveegd en vervangen door een klomp van 80 kg. vlees. Nu eerst hebben we de tijd om het prachtig dier te bewonderen zoals het daar ligt. Twee mannen hebben moeite om het op te heffen.

Beenhouwerij te velde

Onmiddellijk wordt besloten het beest ter plaatse te villen en te scheiden. Het wordt aan een boom opgehangen. De verschillende delen

worden in wat vers gras gedraaid en in onze plasticen zakken nemen we elk een deel mee. Het is ten slotte acht uur wanneer we verder trekken, opnieuw het paadje volgend tot onze bivakplaats, waar we ongeveer te 11 uur aanlanden. Morgen is het hier in de nabijheid dat we ons kenbaar moeten maken aan het overvliegende vliegtuig. We vinden schaduw onder enkele bomen nabij een heel klein beekje.

De taken worden verdeeld, de enen verzamelen hout, terwijl de anderen het vlees in heel kleine lapjes snijden en het wassen. Van de ingewanden wordt een lekker soepje gekookt, terwijl de rest van het vlees geboekaneerd zal worden, ten einde het te kunnen bewaren.

De tweede nacht

De plaats waar we het vlees verdeeld hebben en waar het nu krioelt van de vliegjes, hebben we verlaten om op de hoogte ons nieuw kamp op te slaan. Met takken pionieren we een tafel boven het vuur waarop een honderdtal stukjes vlees te drogen liggen. De man van wacht moet ze dan regelmatig eens draaien.

In de moerassige grond van de omgeving werden diepe olifantensporen aangetroffen, hetgeen ons doet zorgen voor een extra hoeveelheid brandhout. In Kongo spreekt men bij kampvuren nooit over takken, maar altijd over "bomen".

's Anderendaags vertelt de leider van de groep dat een ander hem heeft wakker gemaakt omdat hij "wilde beesten hoorde".

We krijgen bezoek

Daar Luc de titel van jager verworven heeft, marcheert hij deze maal voorop als spoortrekker. We zouden diezelfde morgen nog een anti-loop zien... verdwijnen op 2 à 300 meter.

Het is ongeveer acht uur in de morgen als we de overvliegingsplaats bereiken. Er rest ons nog een uur en we profiteren er van om nog snel enkele gamellen soep te eten. Elk beentje wordt

minstens driemaal gekookt, afgepeuzeld, gebroken, opnieuw gekookt en uitgepeuterd. Als groenten verzamelen we enkele handgrepen kopjes van jonge varens.

Rond negen uur is het vliegtuig daar. We zien het eerst cirkelen boven plaatsen waar we andere groepen veronderstellen.

Op de grond hebben we een donkerblauw doek gelegd met een schitterende vette gele 23 op. Wij zelf vormen een pijl, met boven ons hoofd de wit-groene doek van onze groep, terwijl de groepsleider klaar is om een vuurpijl af te schieten, wit, ten teken dat alles o.k. is.

Het geeft een zekere vreugde te weten dat ze met u bekommerd zijn en dat ge hen melden kunt dat ge hen niet nodig hebt. Vol goede moed zwaait men dan opnieuw de zak op de schouder. Een eerste etappe is al voorbij.

Na wat moeilijke terreinen, bossen en ravijntjes, botsen we aan de rand van een helder beekje op een verlaten bivakplaats, waarschijnlijk enkele dagen oud, van de eerste compagnie, en we besluiten er te blijven.

We maken aan afdamming zodat we het water kunnen doen stijgen tot een halve meter om er in te baden, en daar het water hier in de bosjes immer heel fris is, geeft het een wel-doende invloed.

Tegen valavond komt nog een akelig krijsende vogel overgevlogen. Maar de ballen die we er op afvlammen hebben geen uitwerking, tenzij dat hij telkens een toertje rond doet. Misschien was het wel omdat we aan het jagen waren met alleen maar ons slijpe aan.

Het enige meldenswaardig feit van de nacht is een klein aapje dat aan de overkant van de beek zit te loeren en wiens oogjes blinken in de schijn van het vuur, maar wanneer de luitenant die juist van wacht is het bemerkt en langzaam naar zijn geweer grijpt, verdwijnt het snel en geruisloos in de zwarte ons omringende muur.

(Wordt vervolgd)

Publiciteitstarieven

Gidsenblad

"Lange Nelle"

1/1 A4-blad = € 75

1/2 A4-blad = € 50

1/4 A4-blad = € 25

Na de Oorlog (Slot)

Eens had een jonge wachtmeester, hij kwam waarschijnlijk pas van school, mij een blaam gegeven omdat ik mijn camionette niet had gewassen. 's Anderendaags vroeg ik het rapport van de commandant aan om mij te excuseren. Ik had geluk: de commandant van dienst was een luitenant met wie ik eens een film was gaan halen in Bad-Gotesberg. Dit was een film die in de soldatenbioscoop werd vertoond. Na enige voorstellingen kwam dan een ander regiment die film halen voor projecties. Zo deed die film dan de ganse toer van het bezettingsgebied. En ik moet zeggen het waren geen oude films.

Ik had het echter klaargespeeld nog een meubel mee te brengen voor die luitenant. Zijn vrouw wist met haar geluk geen weg, het was inderdaad een waardevolle kast. Lachend zei ze nog dat ik haar moest verwittigen indien haar man lastig zou zijn tegen mij. Ik heb haar niet moeten verwittigen maar het wachtmeestertje heeft zich komen verontschuldigen. "U kon ook niet weten welke zware dienst ik heb!" antwoordde ik hem. Ik zag dat de man opgelucht was.

Dat jaar was er vlug ijzel op de baan, vooral in Duitsland. Op een novembermorgen lagen de banen spekglad. Ik had volstrekt geen ervaring op zulk wegdek te rijden. Op het pleintje achter de kazerne heb ik dan maar wat geoefend. Ik had om vier uur mijn taak beëindigd en na mijn baas te hebben verwittigd, ging ik het eens proberen. Na een uurtje kon ik al aardig gecontroleerd slippen. De postmeester was komen kijken, hij stond er ten andere niet alleen, en hij vond dat wij in 'alle weer en wind' de baan op konden. Hijzelf kon nog niet met een auto rijden en zal mij beschouwd hebben als een wonderpiloot.

Ik was echter niet zo enthousiast. Dezelfde week vroeg de R.S.M. (Regiment Sergeant Majoor, overste van de onder-officieren) om mee te rijden tot achter de kazerne, aan de ingang van de mess. Het was er nog glad. Ik zal misschien overmoedig geweest zijn want toen ik op het gladde wegje begon te slippen, wegens te hoge snelheid kon ik toch geen baan houden, toerde mijn wagen wel tweemaal rond en ik stopte tegen het trottoir met de neus van mijn wagen teruggedraaid voor de ingang van de mess. "'t Is hier toch veel gladder, hé chef" zei ik nog, maar de man zag er ineens bleekjes uit en hij lachte maar groen toen hij uitstapte en mij bedankte.

Gelukkig was er in die tijd geen druk verkeer

op de banen. Duitsland ging nog gebukt onder het verlies van de oorlog. Grote trucks met even grote aanhangwagens waren de meeste weggebruikers. Maar overal begonnen de herstellingswerken. Een vriend van me, zoon van een aannemer, zei eens dat hij nu wel wilde Duitser zijn wegens de toekomstige bouwwerken. "Och," repliceerde ik, "misschien lag je dan ook op Russische bodem".

En zo gingen de dagen voorbij. Ik kreeg een zekere ervaring als chauffeur. 's Nachts en 's avonds rijden hield een zeker gevaar in. Onze voertuigen waren nog steeds aangepast aan oorlogsomstandigheden. De voorlichten mocht al meer de weg verlichten, maar bij mistig weer was een rit in de duisternis met een wagen buiten konvooi haast niet te doen. De achterverlichting bestond uit een lampje, nog steeds enigszins geblindeerd.

Zo merkte ik eens bij valavond en mistig weer, dat voor mij op de weg iets bewoog. Als door een ingeving vertraagde ik en stopte op amper twee meter voor een zestal... koeien, die naar hun stallen werden geleid, zo maar, zonder enige verlichting.

Eens moest ik op een avond een kapitein naar Aken brengen, wiens ouders er verongelukt waren. De kapitein is er gebleven maar bij het terugkeren heb ik me tweemaal van baan vergist. Geen enkele baan wees de richting aan, en waar dit wel gebeurde was men nog niet zeker, want vele richtingsaanwijzers waren verplaatst of vernietigd.

Ik heb dan nog hulp gekregen van Amerikanen die met een zestal vrachtwagens op weg waren. Hun officier gaf me zelfs een kop koffie, die met whisky verbeterd was. Ik kwam een ferm stuk te laat in de kazerne, maar de luitenant aan de 'corps de garde' was blij dat hij mij terug zag. "Ik betrouw nog geen enkele Duitser" zei hij nog.

Tegen Kerstmis mochten wij, de helft van ons, naar huis. Thuis was er veel veranderd. Mijn vader had het plaatsje achter de winkel laten afbreken en een (voor die tijd) moderne koelkast gezet. Meteen was de winkel ook verruimd en woonden wij in de vrijstaande plaats naast de winkel. Het was natuurlijk een verbetering.

Mijn zuster was nog altijd thuis. Alle weekends kwam mijn schoonbroer naar Brussel. In Oostende had hij, samen met twee broers, een groothandel in garnaal, in opvolging van hun

ouders. Maar ik begreep niet waarom mijn zuster niet in Oostende ging wonen. Terwijl ik in verlof was beviel ze van haar tweede kindje, opnieuw een jongen.

Ik bracht mijn vrije tijd dan maar door met helpen in de winkel en iedere avond ging ik op stap met mijn verloofde. De week vloog voorbij.

Daags na Kerstmis moest ik terug vertrekken. Ik nam nog enkele pakjes sigaretten mee, maar die brachten mij niets op. Na de 'Weihnachtfeste' was de prijs van die rookwaren gezakt van twintig à vijfentwintig mark naar drie à vijf mark. Het was dus gedaan met onze grote bijverdienste. De dagelijkse vergoeding als soldaat was toen twaalf frank, maar gelukkig kreeg ik van thuis 'iets' mee.

Er waren nieuwe chauffeurs bijgekomen maar de postmeester eiste mij terug voor zijn vervoer. "Die nieuwe deugt niet" zei hij, maar feitelijk was het omdat ik hem kon helpen bij het verdelen van de brieven.

Tegen eind januari werd ons nog een week verlof beloofd maar zover is het niet gekomen. Halfweg januari werden wij verplaatst naar Werl, nabij Soest. Het was een peleton M.T.V. (motorbrandstoffenvervoer, tevens munitievervoer), een onderafdeling van de R.A.S.C. (bestaat niet meer bij het leger). We beschikten over een wagenpark in de kazerne van de Ardeense Jagers. We kenden wel niet de strenge tucht van dit regiment maar telkens wij de kazerne wilden verlaten was er dezelfde stipte inspectie op de kleding door de regimentspolitie.

Drie maanden hebben we daar doorgebracht met nietsdoen. 's Nacht liepen we wacht op het wagenpark. Het waren bar-koude nachten. Zo een wacht bestond uit drie man: één die de wacht liep (wegens de koude elk uur aflossing), één die wakker bleef in het wachthuisje en één die mocht rusten. We droegen een geweer met bajonet, maar zonder kogels.

Onze overste, een luitenant, was maaglijder en dit was hem aan te zien. Soms kon hij 's nachts niet slapen en controleerde dan maar de wachtposten. Hij had een speciale manier om de wacht te 'overvallen'. Dit is echter eens verkeerd afgelopen.

En vriend van mij had zich in een wagencabine verschanst tegen de koude wind toen hij de luitenant opmerkte tussen twee tankwagens. Hij herkende hem onmiddellijk maar gebaarde van krommen haas. Hij wachtte zijn kans af en sprong op de rug van de luitenant, luid roepend "Te wapen!". Zijn twee maten kwamen uit hun huisje aangelopen. De luitenant zelf kon er eens om lachen, zijn maagpijnen waren plots verdwenen.

Eens had hij enkele vrienden uitgenodigd om op jacht te gaan. Een viertal soldaten werden aangewezen om het wild op te drijven. En die wisten te vertellen dat er niet uitsluitend op wild werd gejaagd, maar ook op de vijf mooie vrouwen die hun echtgenoten vergezelden.

Met de tankwagens reden wij zelf niet. Daarvoor dienden Duitse chauffeurs, die telkens vergezeld waren door een Belgisch militair. Tevens dienden ze een beetje als gijzelaars in de eerste bezettingsjaren.

Van de kazerne naar het stadje was het wel een half uur lopen. Daarbij kwam nog dat de meeste drankgelegenheden verboden waren voor ons, zodat ik niet te veel buiten de kazerne kwam. Onze kantine draaide geweldig goed, mede door het feit dat ook Ardeense Jagers (Walen) bij ons hun gading vonden. Zo speelde ik regelmatig een partijtje dammen met een luitenant die het niet te min vond om met zijn ondergeschikten een pint te komen drinken.

We hadden dus niets te doen en het was een opluchting toen het bevel kwam dat wij een bosje moesten ontbomen om een parking aan te leggen. Met hakbijlen werden de boompjes omgekapt maar na een week zag men nog niet veel vooruitgang. Toen kwam het bericht dat het vlugger moest gaan. Er kwam een bulldozer bij te pas en na twee uurtjes was het bosje verdwenen. Zelfs de wortels waren dooreen gewoeld. 's Anderendaags kwam een aannemer beton gieten en twee dagen later stonden nieuw aangekomen tankwagens op de nieuwe parking.

De eerste dag van de lente mochten we dan toch naar huis, maar voor goed. Ik heb veel vrienden gemaakt bij het leger, maar weinigen terug gezien. De eerste kamergenoten van de kazerne in Antwerpen hadden een afscheidssamenkomst gepland, maar daar ik van Duitsland kwam arriveerde ik een dag te laat.

Enkele jaren later ben ik eens in Lokeren geweest bij een goede vriend, een bakker. Maar in zijn winkel gekomen zei zijn vrouw dat ik kon gaan. Wat ik niet wist was dat hij in scheiding lag...

Ik was toch blij dat mijn militaire dienst achter de rug was. Maar eenmaal thuis stond mij veel te wachten. Mijn vader begon te sukkelan met zijn gezondheid. Mijn zuster was eindelijk bij haar man in Oostende gaan wonen en moeder kon de zaak alleen niet aan.

Ik voelde mij verplicht thuis te blijven en mijn ouders te helpen. Mijn verloofde werkte nog steeds bij mijn oom en tante. Ze deed graag de vishandel en ik besloot in die richting mijn weg te zoeken.

Eens te meer ondervond ik dat men niets op voorhand mag regelen. Tot dan toe was mijn

verloofde zeer goed geweest voor mijn familie. Plots kwam er ruzie tussen haar moeder en mijn oom. Ze moest terug naar huis want ineens deugde ze voor niets meer. Men raadde mij zelfs aan onze relatie te verbreken. Ik zou immers nooit gelukkig worden met haar. Ze was maar iets waarvan ik moest ' profiteren ' zei mijn oom nog (waar had ik dat nog gehoord?). De winkel draaide nu meest op mij. Ik kocht vis in Oostende en verzorgde de verkoop. Mijn vader herstelde wel maar was niet meer zoals voorheen. Zo gingen vier jaren voorbij. Ik speelde nog regelmatig voetbal bij U.S. Centenaire. Maar daar ik niet meer kon trainen, speelde ik bij de reserven. Wat later heb ik het volledig opgegeven, het is te gevaarlijk als zelfstandige sport te doen waarbij men zich zwaar kan kwetsen, maar ik had ook nog een andere reden.

Die zondag had ik niet kunnen spelen. En maandag las ik het in de krant. Onze ploeg had de verplaatsing zoals gewoonlijk gemaakt met een brouwerswagen, daarvoor ingericht met zitplaatsen. Die wagen was in een gracht terecht gekomen en er was een dode: Billie.

Billie had een goede job. Hij was luchtverkeerscontroleur in Zaventem. Toen hij zijn hoger middelbaar had gedaan, maakte hij het uit met zijn verloofde. Na zijn legerdienst had hij dit examen met goed gevolg meegedaan. Hij voelde zich gelukkig in dit bestaan. Hij was nog altijd vrijgezel en zou dit zeker nog lang blijven. Helaas, bij dit ongeval was hij met het hoofd tegen een ijzeren stang terecht gekomen en was omzeggens op slag dood.

De uitvaartdienst is één van de droevigste die ik heb meegemaakt. Oud en jong, iedereen weende. En het was meteen de laatste keer dat ik in die wijk ben geweest. Een vriend, met een andere visie op het leven dan ik, maar toch een echte vriend, was weg en ik had ineens een zekere angst om nog in die wijk te komen. Misschien is het een zekere lafheid, doch de herinneringen aan een heuglijke periode lieten mij niet los.

Onze winkel was in een zijstraat van de Lakenstraat gelegen, schuin over de Vlaamse Schouwburg. Op de hoek van die straat kwam een huis vrij. Voordien was het steeds een bar of café geweest, maar door slecht beleid was het huis nu te koop. Ik zag daar een zekere toekomst in. In die woning was het mogelijk een viswinkel te openen. Van enig pensioen voor zelfstandigen was er nog geen sprake.

Maar mijn vader durfde het niet aan om grote onkosten te maken om dit hoekhuis in te richten voor vishandel, niettegenstaande de ligging en de ' passage ' van mensen veel gunstiger waren. Het was ten andere groot genoeg om er met

twee huisgezinnen te wonen.

Toen heb ikzelf de knoop doorgehakt. Met het geld dat ik had gespaard van mijn maandelijkse vergoeding kocht ik, samen met mijn schoonbroer, wiens handel met zijn broers weer mislukt was, een lichte vrachtwagen en liet die inrichten tot winkelwagen. Eerst begonnen we kreeftjes en krabben te sturen naar een groot-handel in Brussel. Dit bracht al een eerste verdienste op.

Op een zaterdag ben ik getrouwd (de zaterdag was toen nog geen 'betalende' dag). Het werd maar een klein feestje, met elf aan tafel...

De week daarop, 's woendags, ben ik dan voor het eerst vertrokken op toernee van de visleuhandel. In het begin hebben wij gesukkeld met onze zaak. De aanvoer van kreeftjes daalde geweldig en de prijzen waren veel te hoog. De leurhandel daarentegen werd fleuriger.

Mijn ouders hebben nog drie jaar hun winkel gehouden met de hulp van een zuster van moeder. Toen kreeg ik de kans de zaak over te nemen, maar ik dankte vermits de leurhandel meer opbracht. Maar hoofdzaak was dat ik blij was uit Brussel weg te zijn.

De stad was aan het veranderen. Gaandeweg verdween alles dat ik zo goed gekend had. Het gebouw van het Noordstation moest achteruit en plaats maken voor de Martini-toren. Stilaan verdween de uitgangsbuurt met de 'caberdouchkes' van de 'rue du Théâtre et la rue Zérozo'. Het Centraal Station verrees waar eens wat groen was in de stad. Onze wijk van vroeger werd waarschijnlijk geklasseerd als een verloederde buurt, want de oudere bewoners sterven of trokken weg en werden vervangen door Marokkanen, Turken, Spanjaarden en zo meer. Ik weet wel, dit zijn ook mensen, maar zij horen er niet thuis. En dan de Marollen... stilaan werden de oorspronkelijke bewoners als het ware opeengedreven. Al die oude gezellige cafeeetjes werden afgebroken. Overal verrezen flatgebouwen met veel burelen. Kortom, de geest van de Marollen is weg. Iemand die het leven daar vroeger niet gekend heeft zal dit niets zeggen, maar voor mij deed het pijn. Och ja, er zijn waarschijnlijk nog buurtfeestjes, maar wat betekent dat nog?

Mijn ouders zijn naar Oostende komen wonen, maar na amper één maand is mijn vader gestorven. Moeder daarentegen heeft nog lang geleefd, tot 96 jaar. Ik heb misschien wat lang gewacht om op eigen benen te staan, maar toch ben ik tevreden dat ik zo lang voor mijn ouders heb gezorgd. Ik voelde mij verantwoordelijk voor hen. Wellicht hebben ze van mij geprofiteerd, maar ik kan me niets verwijten. Op dit punt heb ik zeker een gerust geweten.

NAWOORD

Wanneer men het geluk heeft de ouderdom van pensioen te bereiken, is het aan te raden een hobby te hebben. Ik voelde een zekere angst voor een 'lege' oude dag. En nu word ik gewaar dat ik minder tijd heb dan voorheen, toen mijn tijd meer geordend was.

Ik ben beginnen tekenen en schrijven, zo maar zonder bijbedoeling. Ik voel mij zeker niet als een kunstenaar. Het maakt niets uit indien men dit graag zal lezen, maar ik moest het kwijt. Al schrijvende werd ik mij bewust wat ik al beleefd heb. En als ik het nog eens nalees besef ik zelfs dat ik nog veel vergeten ben.

Zo heb ik weinig verteld over de burens verder in de straat.

's Avonds laat, wanneer ik mijn verloofde naar huis had gebracht, liep ik soms nog eens binnen in een café om de hoek van de Lakenstraat. Daar zaten dan de acteurs, mannen en vrouwen, van de Vlaamse Schouwburg na te kaarten over hun werk. Die vormden als het ware een wereldje apart. Ze praatten wel met iedereen maar je voelde wel aan dat ze zowel drama's als comedies konden vertolken.

Daar kwamen ook de prostituées. Ik heb het hier niet over vrouwen die in bars de mannen opwachten om hen te 'pluimen'. De publieke vrouwen die ik bedoel hadden hun klanten, soms mannen die aan geen vrouw geraakten, of zich nooit hadden laten binden. Sommigen hadden ziekelijke echtgenoten. Ze passeerden bij een hoer, betaalden een redelijke prijs en voelden zich beter. Hun gezin was niet geschonden want eens buiten sprak niemand nog van die man.

Ik heb prostituées geweten wiens zoon of dochter universiteit liep. Anderen werkten voor een pooier (een meck) maar dat was dan een verhaal van vroeger. Nu moet ik ook zeggen dat mijn vader en ikzelf nooit konden klant worden bij hen, daarvoor eerden we mijn moeder te veel.

Meestal huurden die prostituées een kamertje voor honderd frank daags. Het waren gelijkvloers van oude huizen, een mooie bijverdienste voor de eigenaars. Die kamertjes waren niet groot maar dat hoefde niet. Een kachel, een gasvuur, water en een bed of grote canapé waren voldoende als huisraad. Deze prostituées waren overigens zeer proper, zowel op hun kamertje als voor zichzelf. Regelmatig lieten ze zich door een dokter onderzoeken. De normale prijs was toen vijftig à honderd frank, naargelang de portemonnee van de klant. Eens heb ik er twee horen ruziën. Ze scholden elkaar uit voor 'miss vingt cinq franc' omdat ze denklijk onder de prijs hadden gewerkt.

Ik heb ook homo's geweten. Mannen van wie men het zo zag en anderen waarvan men het niet zou vermoed hebben. Mijn vader zei dat dit geen 'zieken' waren maar gewone mensen zoals iedereen. Alleen zijn ze 'anders' legde hij uit.

Een soort pater die regelmatig kwam bedelen, ging nooit buiten zonder iets. Maar allengs wilde hij meer en meer. Hij begon zelfs aan te wijzen wat hij het liefst zou meedoen en hoeveel hij nodig had. Hij begon lastig te worden en plots was het te veel voor mijn vader. Hij vroeg de pater hoe het was in het klooster met al die andere 'gezinden'. De man kwam nooit meer terug.

Ik geloof niet dat ik enig kwaad heb verteld maar toch heb ik de namen van de meeste figuren lichtjes gewijzigd.

Er zijn mensen die het lastig hebben in hun bestaan, die veel tegenslagen kennen. Ik heb ook mijn deel gehad, maar ik heb me nooit laten gaan. Het leven is en blijft een strijd, doch het vergt ook een zekere inspanning om het een beetje de goede richting te geven.

Dit heb ik geleerd en aanvaard, mijn hele leven lang.

DEPOT
Vanhoutte
DRANKENHANDEL

Oostendelaan, 272 Middelkerke
059/ 31.15.15

DRINK-SHOP

Aartshertoginnestraat, 51 Oostende
Tel 059/ 70.49.89

Oostendse Steenweg, 131 Brugge
Tel 050/ 32.22.25

SCHOONMAAKBEDRIJF nv
ULTRACLEAN
opgekuist staat netjes

Dagelijks en periodiek schoonmaak van residenties, winkels, magazijnen, kantoren en andere panden.

Oprissen en/of jaarlijkse grote schoonmaak van huizen, appartementen en de 2de particuliere bedrijven.

Opkuis van nieuwbouw of na verbouwing.

Industrieel reinigen van tapijten.

Opkuis na brand.

Meer dan 15 jaar ervaring

Corneel Heymanstraat 3 - 8400 Oostende - Industriezone 2

Tel 059 80 82 45

Fax 059 80 22 83

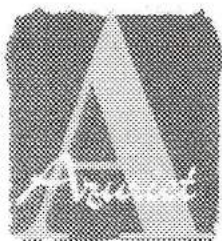
www. ultraclean.be

e-mail: info@ultraclean.be

GENIET MET AZURIET!

Reisbureau voor alle touroperators,
vlieg-, trein-, bootticketten.

*Waar service en dienstbaarheid
geen ijdel woord is!*

REIZEN

Torhoutsesteenweg 449

Hoek Kastanjelaan

8400 Oostende

Tel. 059 51 49 51

Openingsuren

ma, di, wo, do, vr, za: 9.30 uur tot 12.00 uur.

ma, di, do, vr: 14.00 uur tot 18.00 uur

GRAFISCH BEDRIJF LAMMAING

Wij geven vorm aan uw identiteit!

Torhoutsesteenweg 354-356

8400 Oostende

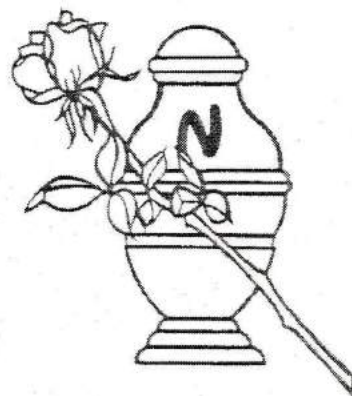
tel. 059 70 71 23 | fax 059 80 45 79

e-mail: print@lammaing.com

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het uitvaartcontract
is de absolute zekerheid
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf geen financiële
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

